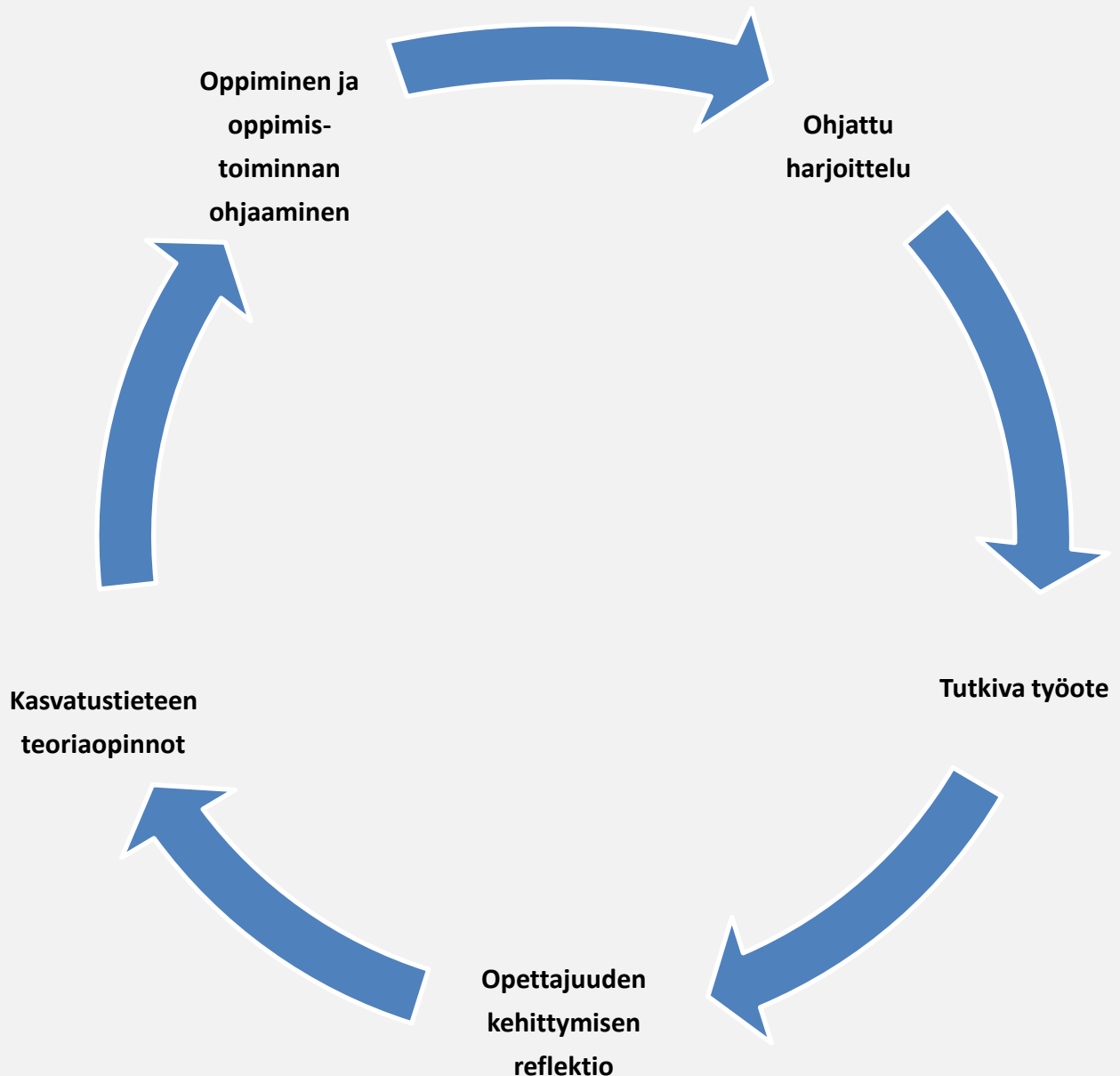

Lapin yliopisto / Kasvatustieteiden tiedekunta / Opetus- ja kasvatusalan
täydennyskoulutusyksikkö: 2012

SULAUTTAEN KUMULOITUVASTI

– opiskelijapalautteen siirtymisestä erillisten opettajan pedagogisten opintojen (60op)
opetussuunnitelmaan 2008–2011

Helena Koskinen

” Kyseinen harjoittelu tuntui mielestäni lähinnä vain pakolliselta asialta, joka oli pakko suorittaa pedagogisen pätevyyden saamiseksi. Aikuisena, jo itse kerran ammattikorkeakoulun käyneenä, yli kymmenen vuotta työelämässä olleena ja opettajaystävien tarinoita kuunnelleena, uskoin minulla olevan jo tarpeeksi oleellista tietoa opetuksesta ja kyseisestä koulujärjestelmästä. Lisäksi olen nyt vielä vanhempana opiskellut yliopistossa jo neljä vuotta toista ammattiani varten. Tuntui siis hassulta lähteä vielä tutustumaan opetukseen ja opettajan arkeen.

Asenteeni muuttui kuitenkin pian. Huomasin, että oli ihan toista seurata tunteja opettajaharjoittelijan näkövinkkelistä, kuin itse opiskelijana. Opiskelijana sitä pyrkii saamaan jotain irti opetettavasta sisällöstä, oli opettajan opetusmenetelmät sitten mitkä vain. Opettajaharjoittelijana puolestaan keskityin seuraamaan pääasiassa opettajan touhuja. Keskityin opettajia seuratessani siihen minkälaisia menetelmiä he käyttivät, minkälaista vuorovaikutusta he opiskelijoiden kanssa käyttivät ja opiskelijoiden kiinnostusta opetettavaan aiheeseen ja oliko menetelmillä mahdollisesti mitään merkitystä opiskelijoiden kiinnostukseen ja aktiivisuuteen. Huomasin, että tässä harjoittelussahan voi todella oppia jotain.”

Ote opiskelijan harjoitteluraportista 2009

SISÄLLYS

Johdanto	5
Opettajuuteen oppimassa	6
Opintojen toteuttamisen haasteita	9
Teema-opetussuunnitelma	11
Step-by-step – kumulatiivisuutta tavoitellen	14
Odotuksia ja toteutumia – binding and bridging	16
Mielikuvia opettajuudesta – opettajaidentiteetin rakentuminen	18
Aikuisopettajan työn didaktisia haasteita	20
Oppimisen tuet	24
Ohjaavien opettajien kokemaa	25
Kehittämishaasteita ja vastauksia	27
Lopuksi	32
Lähteet	35
Liitteet	36

Liite 1. Optima verkkotyötilan aloitusnäky

Liite 2. Opettajan pedagogiset opinnot (60op) opetussuunnitelma 2010-2011

Liite 3. A-tehtävä - osaamisen arvioinnin apupyörä

Liite 4. Palautekyselyn tuloksia

Liite 5. Opettajuuden reflektiota avaavien tehtävien merkitys suhteessa opettajakokemukseen

Liite 6. Koetut didaktiset haasteet opetusharjoittelussa

Liite 7. Harjoittelun ohjaavien opettajien palautekyselyn tulokset

Kuviot:

- Kuvio 1 Opiskelija opetuksen kehittämisen kriittisenä yhteistyökumppanina
- Kuvio 2. Oppimista opettajuuteen – lähikontaktissa, itsenäisesti ja verkossa
- Kuvio 3. Didaktinen kolmio
- Kuvio 4. Aikuisopetuksen haasteita didaktisella kolmiolla
- Kuvio 5. Opetuksen kehittäminen

Taulukot:

- Taulukko 1. Erillisten opettajan pedagogisten opintojen teemat avattuina osaamistavoitteiden, sisältöjen ja toteuttamistapojen suhteen
- Taulukko 2. Opettajuuden reflektiotehtävien A, B, C, ja D ohjeistus Optima-verkkotyötilassa

Johdanto

Tarkastelen raportissa Lapin yliopiston erillisten opettajan pedagogisten opintojen (60op) opiskelijapalautetta ja sen vaikutuksia opintojen toteuttamismuotoihin, sisältöihin ja laatuun. Tarkasteluajankohta ovat vuodet 2008–2011. Opintokokonaisuuden kehittämistyö, jota raportti kuvaa, perustuu vuosien 2004–2007 vastaavalle tarkastelulle, josta on raportti otsikolla Odotuksia ja toteutumia (Koskinen 2007).

Ajanjaksolla 2008–2011 opinnot aloitti 165 opiskelijaa, 149 on saattanut opinnot päätökseen tarkasteluajankohtaan mennessä. Erillisten opettajan pedagogisten opintojen opiskelijoista monet ovat jo opetustyössä toimineita (< vuosi n. 40 %, > vuosi n. 40 %), osalla opiskelijoista ei ole ollut kokemusta opetustyöstä opintoja aloittaessaan (vuosittain n. 20 %). Kaikilla opiskelijoilla on kuitenkin jossain määrin työelämäkokemusta. Toisille opiskelijoista¹ opinnot ovat osa ajankohtaisia maisteriopintoja, toisille täydennyskoulutusta. Opiskelijat ovat siis eri tieteenaloilla opiskelleita henkilöitä, jotka haluavat toimia opettajina tai muissa asiantuntijatehtävissä, joissa pedagoginen osaaminen koetaan henkilökohtaisesti resurssiksi tai se on valintakriteerinä tehtävään.

Raportin aluksi tarkastelen opintojen toteuttamisen ajankohtaisia kysymyksiä, jotka kulkevat mukana koulutusta toteutettaessa: suunnittelutyön teoreettiset perusteet, teema-opetussuunnitelman rakentuminen ja opettajuuden kehittymisen reflektio. Toiseksi tarkastelen opiskelijoiden ja harjoittelun ohjaavien opettajien antaman palautteen nostattamia näkökulmia aikuis- ja ammatillisen koulutuksen opettajan työhön sekä miten nämä heijastuvat opettajan pedagogisten opintojen kehittämis- ja laatutyöhön.

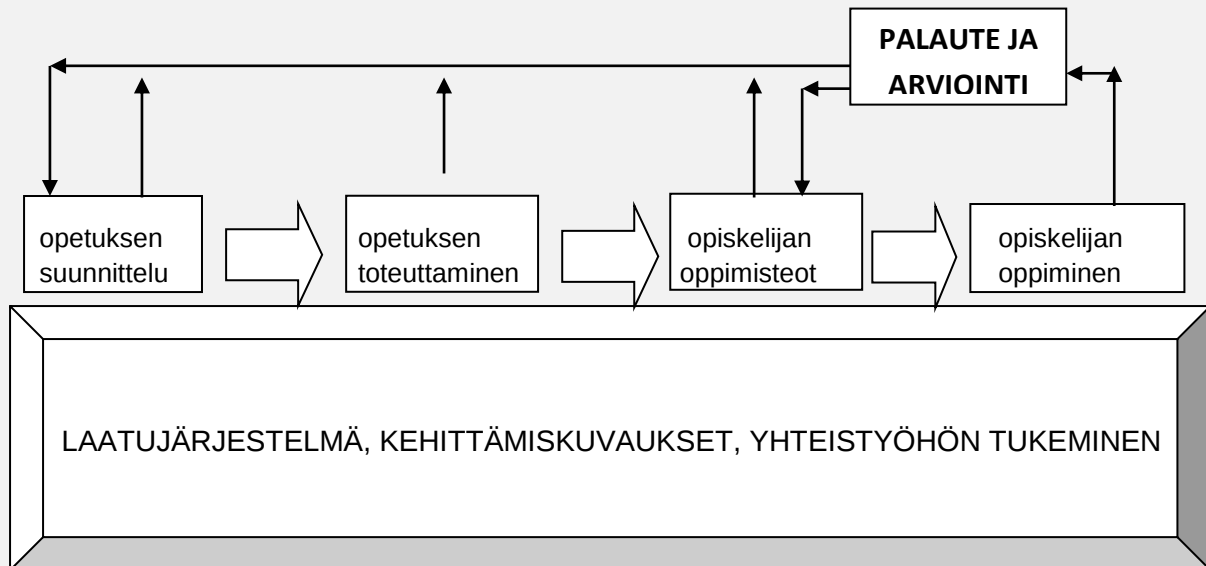
Opintojen kehittämiselle on antanut oivan tuen osallistuminen (2007–2009) pilottina valtakunnalliseen W5W2²-hankkeeseen (Koskinen 2009) ja siinä saatu luotsi- sekä koulutustuki. Erillisiin opettajan pedagogisiin opintoihin liittyvän pilottihankkeen tavoitteena oli kehittää opettajuuden reflektiota tukeva työkalu verkko-opimisympäristöön.

Kaiken kehittämistyön perustana on opiskelijapalaute. Palautteen tarkastelu on jatkuvaa ja kehittämishaasteita huomioidaan prosessina opintojen

¹ Opiskelijaksi valitaan Lapin yliopiston perusopiskelijoita tiedekunnittain: kasvatustieteen, oikeustieteen (ei vuosina 2010, 2011), taiteiden ja yhteiskuntatieteiden tiedekuntien perusopiskelijoita tiedekunnalle määrätyn kiintiön mukaan. Lisäksi opiskelemaan on valittu eri tieteenaloilla ylemmän korkeakoulututkinnon jo suorittaneita henkilöitä sekä Lapin korkeakoulukonsernin henkilökuntaa.

² (W5W2, 2007–2009) oli Bolognan prosessin tuki- ja kehittämishanke, jonka tavoitteena oli edistää yliopistotutkintojen pedagogista kehittämistä. Kuopion ja Oulun yliopistojen W5W2-hankkeet koordinoivat toimintaa ja olivat osa hankkeen valtakunnallista verkostoa.

opetussuunnitelmatyössä. Opiskelijat pyritään sitouttamaan kriittisinä yhteistyökumppaneina prosessiin (Kuvio 1).

Kuvio 1. Opiskelija opetuksen kehittämisen kriittisenä yhteistyökumppanina (mukaillen Karjalainen 1999, 19)

Pedagogisesti tarkasteltuna opiskelijoiden sitouttaminen opetussuunnitelmatyöhön on merkityksellistä ja opiskelijat ovat olleet aktiivisia palautteenantajia. Opiskelijat ovat tietoisia opintojen alkuorientaatiosta lähtien, että palautetietoa käytetään nimettömänä opintojen kehittämistä palvelevien yhteenvetojen laatimiseen ja jatkosuunnitteluun.

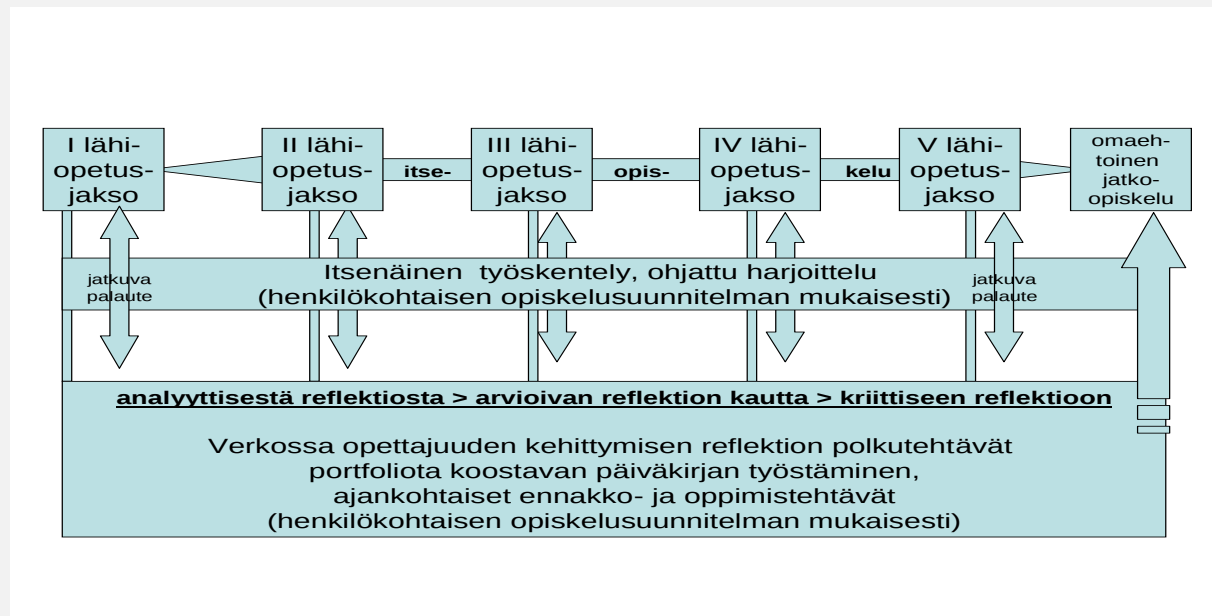
Opettajuuteen oppimassa

Erillisten opettajan pedagogisten opintojen opintoaika on lyhyt, kolme lukukautta ja siinä ajassa opettajaksi/opettajana kehittymisen prosessin tulisi olla jatkuvaa, oman aiemmin opitun tunnistavaa, uusiin haasteisiin luotsaavaa ja niihin jo vastaavaa. Opintojen kautta saavutettavan pedagogisen osaamisen tulisi rakentua osaksi henkilön monitieteistä asiantuntijuutta.

Opiskelijoiden haastatteluista on muodostunut esiymmärrys, että monitieteisyys on ammatti-identiteetin rakentumiselle haaste. Pedagogisten opintojen suunnitteluun liittyen, asiantuntijuus ymmärretään henkilökohtaisena kokemuksena (Isopahkala-Bouret 2008, vrt. Hakkarainen, Palonen & Paavola 2002) perustuen olemassa olevan osaamisen tunnistamiselle ja sille rakentuvalle tietojen ja taitojen omaksumiselle. Asiantuntijuus on tietoisuutta oman alan asiaankuuluvan

tietämyksen hallinnasta ja varmuutta toteuttaa toimissaan ratkaisuja (esimerkiksi pedagogista valintoja) päämäärien toteuttamiseksi.

Opintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa opettajuutta tarkastellaan opetuksen sisällöllisen asiantuntijuuden, pedagogisen asiantuntijuuden, yhteistoiminta- ja vuorovaikutusosaamisen sekä muiden ammattikäytäntöjen hallinnan kokonaisuutena. (Atjonen 2005; Heikkinen & Syrjälä 2002; Järvinen 1999.) Opiskelussa toteutetaan sulautuvan opetuksen/oppimisen³ (blended learning; Macdonald 2006; Stubbs, Martin & Endlar 2006) periaatteita. Kokonaisuus koostuu lähiopetusjaksoilla tapahtuvasta kontaktiopetuksesta, verkko-opiskelusta sekä yksilöllisestä opiskelusta ja harjoittelusta työssä oppimien. Opiskelulle on tunnusomaista opiskelijälähtöisyys, yhteistoiminnallisuus ja itseohjautuvuus sekä opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen. (Kuvio 2.) Tavoitteena on monimuotoisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen sekä vertaisarvioinnin ja opintojen suorittamisjoustavuuden kehittäminen. (vrt. Levonen, Joutsenvirta & Parikka 2006; Singh 2003.)

Kuvio 2. Oppimista opettajuuteen - lähikontaktissa, itsenäisesti ja verkossa⁴

Aikuisopiskelijan odotetaan itseohjautuvasti asettavan henkilökohtaiset oppimistavoitteet; tässä pedagogisen osaamisensa kehittämiseksi. Opiskelijoilla on vahvoja odotuksia opintojen suhteen. Opiskelija voi olettaa kokemuksiinsa perustuen

³ Blended learning – tarkoitetaan erilaisten oppimisympäristöjen tietoista hyödyntämistä opetuksessa (Littlejohn & Pegler 2007, Macdonald 2006, Stubbs et al. 2006) keskeisenä ajatuksena kehittää sähköinen oppimisympäristö oppimista tukeväksi. Kun monimuoto-opetuksessa tavoitteena on tarjota opiskelijoille vaihtoehtoisia tapoja suorittaa opintokokonaisuus, korostetaan blended learning ajattelussa erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia tehostaa oppimista. Fokus on eri ympäristöissä tapahtuvan oppimisen integroinnissa ja osaamisen suunnitelmallisessa syventämisessä.

⁴ Resurssiluennot asiantuntijaluentoina kontaktiopetuksessa avaavat keskeisiä teemoja ja käsitteitä, ennakotehtävät joko rakentavat orientaatiota ajankohtaisiin teemoihin tai toimivat aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa, oppimistehtävät sekä verkkokeskustelut syventävät aihealueiden tarkastelua ja verkko-oppimisympäristössä suoritettavien step-by-step-tehtävien funktio on tukea opettajuuden reflektiota sekä oppimisen arviointia yksilöllisesti ja kollegiaalisesti.

osaavansa jo kaiken opettajalta vaadittavan. Näin jotkut asian myös opintojen alussa ilmaisevat, vain muodollinen todistus pedagogisten opintojen suorittamisesta puuttuu. Tällainen opiskelija on haaste opintojen toteuttajille, jotka ymmärtävät opettajuuden jatkuvana asiantuntijuuden rakentumisena. Tiedostaen opiskelijoiden aiemmin hankitun osaamisen merkityksen, opinnoissa puhutaan aina rinnan *opettajaksi kehittämisestä (= ei opetuskokemusta omaavat) ja opettajana kehittämisestä (= opetuskokemusta omaavat)*. Opettajuuden rakentumista pyritään tukemaan oppimisen kumuloituvuudella ja joustavalla, jatkuvalla kehittymisen reflektiolla.

Reflektiossa edetään analyttisestä arvioivan kautta kriittiseen reflektioon (Levander, 2002, 458–461). Henkilökohtaista reflektiota tuetaan W5W2-hankkeena suunnitellulla step-by-step- toimintamallilla ja opintojen ajan jatkuvalla palautteenannolla ja arvioinneilla. Palautetta ja arviointeja opiskelija saa opettajien ja harjoittelunohjaajan arvioinneista, toisten opiskelijoiden kanssa tehtävästä kollegiaalisesta reflektiosta sekä opetusharjoittelussa saadusta oppijapalautteesta. Palautteen käsitteleminen on osoittautunut merkittäväksi itsereflektiolle. Näin asiantuntijuus kehittyy aiemmin opitun ja uuden oppimisen reflektiossa (Ojanen 1996; Sääntti 2008; Tynjälä 2004), jossa teoreettinen ja kokemuksellinen tieto kiinnittyvät toisiinsa. (Jääntti 2008.) Aikuisopiskelijalla on jo olemassa olevaan ammatti-identiteettiin tai ylipäänsä työelämäkokemuksiin pohjautuvaa kokemusperäistä tietoa. Opiskelijapalautteen perusteella voi todeta, että ei ole helppoa käsitellä osaamisensa eri osa-alueita niin, että kaikesta rakentuisi kokonaisuus sekä kokemus henkilökohtaisesta opettaja-asiantuntijuudesta ja meritoitumisesta. Muutos esimerkiksi sairaanhoitajasta hoitotieteen opettajaksi vaatii asiantuntijuuden uudelleen rakentumista. On hyvä, että kokemuksia käsitellään myös tunteiden osalta. Opintojen kuluessa opiskelija rakentaa omaa opettajuuden käyttöteoriaansa ja liittää siihen erityisesti pedagogisen ajattelun ja päätöksenteon elementtejä. Oman opetusaineen/aihealueen tietotaitoon liittyy opettajuudessa kasvatustieteellinen ulottuvuus erityisesti pedagogiikan osalta. Oman tieteellisen tietotaidon yhdistäminen opetettavan aineen/aihealueen opetukseen ja kasvatuksen kontekstiin on opinnoissa keskeistä.

Opintojen aikainen reflektio on yksilöllistä ja jaettua; so. kollegiaalista, reflektiota tukevien tehtävien prosessointia. Oppimistehtävät ovat yhteistoiminnallisia ja toteutuvat osin verkkotyöskentelynä. Opintojen yhtenäistämiseen ja vertaispalautteen systemaattiseen hyödyntämiseen on kiinnitetty erityisesti huomiota. (kts. Mezirow, 1995.) Asiantuntijuuden kehittymistä, opiskelua ja oppimista todentava dokumentaatio etenee kuvailevasta (deskriptiivisestä) analyttisen kautta synteisiin, kokonaisuutta koostavaan dokumentaatioon, jonka avulla opiskelija voi tarkastella oman osaamisen vastaavuutta työelämän haasteisiin. Tämän kaiken kokoamiseksi käytössä on henkilökohtainen portfolioa koostava päiväkirja verkkotyötilassa.

Opintojen toteuttamisen haasteita

Tässä tarkastelussa olevaa palautetta on kerätty jaetusta päiväkirjasta (tehtävä B, kts. taulukko 2), erillisillä palautelomakkeilla opintojen alussa ja lopussa sekä haastatteluin. Kyselyt on toteutettu käyttäen Webropol online-ohjelmaa. Kyselylomakkeissa on ollut sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Palautetekstit on analysoitu soveltaen sisällönanalyysiä.

Kokemukset opintojen toteuttamistavasta ja sisällön vastaavuudesta opiskelijan henkilökohtaisiin odotuksiin luonnollisesti vaihtelevat, mutta on löydettävissä keskimääräisiä tasoja odotusten ja toteutumisen vastaavuudessa. Saatu palaute vahvistaa, että voidaan nostaa esille tekijöitä, jotka opiskelijakohtaisesti ovat joko opiskelua ja oppimista edistäviä tai haittaavia. Tällaisia ovat:

1. opiskelijoiden erilaiset oppimisstrategiat; niiden huomioiminen opintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa on merkittävää,
2. verkkotyöskentelyn hyödyntäminen, joustavuus, verkko-opiskeluun sitoutuminen sekä opiskelijoiden vaihtelevat IT-aidot ja navigointitilgiikoiden eroavuudet vaikuttavat opinnoissa edistymiseen ja tyytyväisyyteen,
3. yhteisen kielen omaksuminen; käsitteiden tunteminen ja käyttö sekä
4. opintojen vaihteellisuuden ja oppimisen kumuloituvuuden⁵ tiedostaminen, uudenlaisen toimintamallin ”tarjoileminen” ja hyväksyminen, totutuista opiskelutavoista irrottautuminen sekä suoritusorientoituneisuuden minimoiminen.

Oppimisstrategiat vaikuttavat asennoitumiseen ja siihen, mitä ja miten opitaan sekä määrällisesti että laadullisesti. Tiedon hankinnassa ja käsittelyssä oppimisstrategia näyttäytyy toimintatapana johon oppija tukeutuu. Reflektion onnistumisen esteenä on pintasuuntautunut toiminta. Tällöin opiskelijan huomio on opintojen ulkoisissa tekijöissä ja aktiivisuus käsitellä opittavia kokonaisuuksia ja henkilökohtaista oppimista jää puutteelliseksi, oppiminen tulee heikosti tiedostetuksi. Syväsuuntautunut oppiminen vahvistaa asioiden ymmärtämistä ja opittu sijoittuu laajempiin kokonaisasiantuntijuuden rakentumisen edellyttämiin yhteyksiin sekä luo pysyvämpiä ajattelutapoja kuten pedagogisen ajattelun metakognitioita (Kansanen et al. 2000).

Ottaen huomioon, että opiskelijat tulevat laajalta maantieteelliseltä alueelta ja monet opiskelevat työn ohessa, verkko-opiskelu mahdollistaa joustavasti

⁵ Oppimisen kumuloitumisella tavoitellaan syvällistä oppimista. Syväoppiminen saavutetaan mielekkäänä koetun oppimisprosessin kautta. Oppiminen perustuu aiemmin omaksutun tiedon ja sen rakentumisen tuntemisen merkityksellisyyden tunnustamiselle. Aiemmin opittu ohjaa oppijan havaintoja, oppimisorientaatiota ja uuden tiedon kohtaamista. Ei siis ole kysymyksessä tietoelementtien määrän lisääntyminen vaan asteittaista kognitiivisten rakenteiden muuttumista. (Ausubel, 1968 ; Sadler-Smith, 2006.)

yhteistoiminnallisuuden. Tässä kontekstissa verkko-opinnot tukevat jatkuvaa tiedonhankintaa ja – jakamista sekä opintojen vireyden ylläpitämistä. Pedagogisten tavoitteiden ja perustelujen ohessa suunnittelun ja toteuttamisen reunaehdot rakentuvat Optima- ympäristössä pedagogisille opinnoille varatun työtilan toimintojen määrittäminä. Ratkaistavana kysymyksenä kollegiaalisen reflektion ja vertaispalautteen lisäämiselle on ollut toimivan työkalun valitseminen Optima – toiminnoista. Lisäksi opintojen loppuvaiheessa eteen nousevana ongelma on, että kerättyä aineistoa ei voi helposti siirtää sähköisessä muodossa opiskelijan koneelle. Tätä edellyttää näkemys, että henkilökohtaisen käyttöteorian ja asiantuntijuuden dokumentaation työstäminen jatkuu opintojen jälkeenkin pohjaten jo olemassa olevalle aineistolle.

Kumuloituvuus - kokonaisuus rakentuu jatkumona - on otettu ydinajatuksena tukemaan asiantuntijuuden reflektiota. Eteneminen ihmettelystä ja kuvailevasta aukikirjoittamisesta ilmiöiden nimeämiseen ja käsitteiden haltuunottoon sekä toimintojen ymmärtämiseen, mahdollistavat uuden opitun kiinnittymisen opettajuuden käyttöteoriaan; arjen käyttötiedoksi, taidoksi ja edelleen toimintavalmiudeksi. Pedagogisissa opinnoissa resurssiluentojen anti, suoritettavat tehtävät ja muut toiminnot avautuvat opiskelijalle opinto-ohjelman ajallisen ja opiskelijan henkilökohtaisen etenemisen myötä, tavoitteena tuottaa kumuloituvasti uutta tiedostettavaa. Joidenkin opiskelijoiden on ollut vaikea hyväksyä sitä, että kaikki oppimistehtävät ja muu materiaali eivät ole samanaikaisesti ja vapaasi selattavissa työtilassa, vaan avautuvat henkilökohtaisen etenemisen myötä. Opintojen eri osioiden nivoutumista kokonaisuudeksi on pyritty havainnollistamaan työtilan visuaalisella ilmeellä ja eri osioiden sijoittamisella navigointiketjuiksi. Logiikan oivaltaminen tuottaa parhaimmillaan ymmärryksen opintojen kokonaisrakenteesta ja toimintaperiaatteista (liite 1.).

Jos opiskelijalla on käsitys, että paras tapa hyvään oppimiseen on aloittaa opinnot ”valaisevalla” luennolla sen sijaan, että aloitetaan tutkimalla omaa osaamista ja oppimisstrategiaa, opiskelija voi joutua hämmennykseen tai kokee opinnot epämiellyttävänä taakkana jo alusta alkaen. Toisaalta moni opiskelija toteaa palauteteksteissä, että oman osaamisen arvostaminen on vaikeaa, ja erilaisten aikaisempien opintojen analysoiminen monitieteisen asiantuntijuuden näkökulmasta uutta mutta palkitsevaa ja oppimista tukevaa. Tämän näkökulman vahvistamista opinnoissa kehitetään edelleen.

Verkko-opiskelu palvelee arviointikohteena myös opettajana toimimisen arkea ollen yksi esimerkki verkko-opetuksen toteuttamisesta. Opiskelijoiden tietoisuutta herätellään arvioimaan toimintoja myös opettajana, ei vain opiskelijana. Tämän mahdollistaa se, että verkkotyötilaa hallinnoiva opettaja pyrkii tekemään näkyväksi omaa työtään. Opiskelijoiden työtilaa koskevat kehittämisideat ovat muovanneet työtilaa jatkuvasti nykyiseen muotoonsa.

Erityisen haastavaa on joustavuuden tavoittelu. Joustavuutta edellyttävät opiskelijoiden henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat, eriävät henkilökohtaiset tavoitteet ja erilaisuus opiskelijoiden omaksumien tieteenalakohtaisten toimintakulttuurien osalta. Joustavuutta tuotetaan suunnittelemalla ja ohjeistamalla muun muassa oppimistehtävät niin, että opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja suuntautuminen ovat huomioitavissa ja tehtävät suunnattavissa yksilökohtaista oppimista hyödyntävästi.

”Voisin tehdä tuon alta pois”- asenteen eliminoiminen on kokonaisuuden rakentumisen kannalta keskeistä. Opiskelija joutuu opintojen etenemistavan hyväksyessään toteamaan myös opettajuuden rakentumisen keskeisen näkökohdan – opettajuus rakentuu vuorovaikutteisessa kontekstissa ja jatkuu kumuloituen tulevaisuuden työelämän konteksteissa.

Teemaopetussuunnitelma

Opettajan pedagogiset opinnot⁶ sisältävät kasvatustieteellisiä teoriaopintoja (Lapin yliopistossa 20 op), didaktisesti painottuneita opintoja (LaY 14 op), ohjattua harjoittelua ja ammatillista kehittymistä tukevia opintoja (LaY 26 op). Opetussuunnitelma (liite 2; opetussuunnitelma 2010–2011) rakentuu neljän teeman kautta: aikuisen oppiminen, opetuksen toteuttaminen ja oppimisen ohjaus, tutkiva työote ja työssä oppiminen (harjoittelu) sekä ammatillinen kehittyminen. Tavoitteena on kokonaisvaltainen prosessi yhteistoiminnallisesti ja opiskelijälähtöisesti toteutettuna niin, että opiskelijan henkilökohtaiset oppimistavoitteet ja opetusala-suuntautuminen on mahdollista huomioida opiskelussa. Taulukossa 1 on esitetty teemojen, tavoitteiden, sisältöjen ja toteutuksen kokonaisuus. Tavoitteiden osalta on huomioitavaa, että monia tavoitteista opiskelija työstää ja saavuttaa eri teemojen ja sisältöjen toteutumisen kautta. Teemaopetussuunnitelmalla pyritään tukemaan opintojen kumulatiivista luonnetta sekä oppimisen kumuloitumista ja mielekästä oppimista.

⁶ Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista, 794/2004

Taulukko 1. Erillisten opettajan pedagogisten opintojen teemat avattuina osaamistavoitteiden, sisältöjen ja toteuttamistapojen suhteen

teemat	tavoitteet teemoja integroivasti;	sisällöt	toteutus
kumulatiivisuus	läpileikkaavat	ydinaineksen rakentuminen	blended learning
aikuisen oppiminen – aikuinen oppijana	*tuntee opetustyön oppimisteoreettisia lähtökohtia (oppimiskäsitykset, oppimistyyli, tiedonkäsitys) ja tiedostaa ne oman toimintansa perusteiksi oppimisprosessin ohjaajana *osaa valita oppijan itseohjautuvuutta ja aktiivisuutta edistäviä ohjaus-/opetusmenetelmiä *osaa perustella vuorovaikutuksen ja dialogin merkitystä oppimisprosessissa *tunnistaa oppijoiden erilaisuuden oppimisvaikeuksien ja monikulttuurisuuden näkökulmasta	*oppijan kohtaaminen *ohjaus: arviointi ja palaute *oppimistyyliä ja – strategiat *vuorovaikutus ja ryhmäytyminen *erilaiset oppijat *osaamistavoitteet/kompetenssit	*luennot, tehtävät ja ohjattu harjoittelu (työssä oppiminen), verkko-opiskelu *itsenäinen opiskelu *kasvatustieteen teoriaopinnot *lukupiiri *kirjalliset tehtävät; mm. tutkielma/artikkeli *kasvatustieteen/aikuiskasvatustieteen teorit
opetuksen toteuttaminen ja oppimisen ohjaus	*tuntee erilaisia lähestymistapoja opetussuunnitelmiin *tuntee linjakkaan opetuksen teoreettisen mallin *osaa suunnitella, toteuttaa, ohjata ja arvioida itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti linjakkaita oppimistilanteita huomioiden henkilökohtaisen osaamisensa soveltamisen käytäntöön *tiedostaa verkko-opetuksen mahdollisuudet ja niiden yhteydet oppimisnäkemysiin *tiedostaa toimintakulttuurin vaikutukset oppimisympäristön rakentumiselle *tuntee harjoitteluoppilaitoksen organisaationa ja sen toimintaa säätelevää lainsäädäntöä ja työelämäyhteyksiä *tiedostaa ryhmädynaamisten tekijöiden merkityksen oppimisympäristön rakentumisessa ja oppimisen tukemisessa sekä harjaantuu havainnoimaan oppijoita ryhmän jäsenenä *osaa eritellä erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja kommunikaatioon vaikuttavia tekijöitä *harjaantuu arvioimaan oppimista *harjaantuu keräämään, vastaanottamaan ja antamaan palautetta läpi opintojen jatkuvana prosessina sekä henkilökohtaisen kehittymisen että oppimisen ohjauksen näkökulmista	*vertaileva katsaus opetussuunnitelmiin *oppilaitoksen toimintakulttuuri *verkkoavusteinen opetus *palaute ja arvioiminen *työtavat, motivointi ja aktivointi *toteuttamismalleja ja ympäristöjä *ohjaus ja vuorovaikutus verkko-opetuksessa	*luennot *yhteistoiminnalliset tehtävät ja harjoitukset * itsenäinen opiskelu *opetuksen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi harjoitteluoppilaitoksessa/-organisaatiossa ja verkko-oppimisympäristössä *kirjalliset tehtävät; mm. tutkielma/artikkeli *lukupiiri *kasvatustieteen/aikuiskasvatustieteen teoriaopinnot

tutkiva työote ja työssä oppiminen	*perustelee opetustilanteiden suunnittelussa, toteuttamisessa, ohjauksessa ja arvioinnissa tekemiään valintoja teoreettisesti sekä huomioiden saamansa palautteen *osaa valita oppijan itseohjautuvuutta ja aktiivisuutta edistäviä ohjaus-/opetusmenetelmiä *harjaantuu käyttämään ja arvioimaan Optima -verkko-oppimisympäristöä oppimisen toteuttamisessa harjaantuu tutkivassa työtöteessä: osaa dokumentoida, analysoida ja raportoida kasvatustieteelle ominaisella tavalla opetusta, oppimista tai koulutusta käsittelevää teemaa *asennoituu rakentavan kriittisesti koulutuksen/ opetuksen toteuttamistapoihin ja niiden kehittämiseen *tiedostaa työssä jaksamisen haasteet ja työn eettiset normit	*soveltuvat työelämävalmiudet: tiedonhankinta- ja IT- käyttötaidot, yhteistoimintataidot, itsenäisen toiminnan/itseohjautuvuuden taidot *tieto, taito, asenne – kompetenssit *oman työn arvioiminen * reflektio	*harjoittelu: työssäoppiminen – havainnointi ja oma toiminta *tutkimus opettajan työn tukena, tiedonhankinta * itsenäinen opiskelu *kirjalliset tehtävät; mm. tutkielma/artikkeli *lukupiiri + verkko-opiskelu
ammattillinen kehittyminen	*määrittelee omat oppimistavoitteensa opinnoissa ja sitoutuu niiden tavoittelemiseen *asennoituu oman osaamisensa päivittämiseen aktiivisesti *tiedostaa henkilökohtaisen käyttöteorian kehitymisprosessin *tunnistaa henkilökohtaiset vahvuudet ja aiemmin hankkimansa osaamisen vaikutukset opettajuuden kehitymiselle tuntien kumulatiivisen oppimisen periaatteet *osaa arvioida omaa asiantuntijuuttaan työelämälähtöisesti *tiedostaa oman pedagogisen toimintansa jatkuvasti kehittyvänä prosessina ja laatutyönä	*koulutuksen tavoitteet – henkilökohtaiset tavoitteet ja odotukset *asiantuntijuus ja opettajaidentiteetti *kouluttajuus *osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen *monitieteisyys *pedagoginen ajattelu *käyttöteorian rakentuminen	*parityöskentely * itsenäinen opiskelu *reflektio tehtävät A-D *lukupiiri * kirjalliset tehtävät; mm. tutkielma/artikkeli * verkko-opiskelu

Mielekäs oppiminen edellyttää teorian ja käytännön yhteyksien tiedostamista; so. teoratiedon ja kokemuksellisen tiedon yhdistämistä. Reflektiivisellä prosessilla pyritään tukemaan tätä. Reflektiossa opiskelija heijastaa oman oppimisensa näkyväksi, jotta voisi paremmin arvioida sitä. Reflektion avulla oppija aktiivisesti tarkastelee ja käsittelee oppimaansa ja koemaansa konstruoiden uutta tietoa tai uusia näkökulmia aikaisemmin oppimansa pohjalta. Reflektiivinen oppija on jatkuvassa, joustavassa ja monitasoisessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja itsensä kanssa. Reflektion tukena on monitahoinen palaute. Tavoitteena on, että reflektio etenee analyttisestä arvioivan kautta kriittiseen ja jatkuu edelleen työelämässä ja täydentävissä opinnoissa mahdollistaen opettajuuden syväymmärryksen. Reflektion kautta rakentuu osatekijät yhdistävä kokonaisuus.

Step-by-step – kumulatiivisuutta tavoitellen

Opiskelijapalaute on osoittanut, että opiskelijat usein käsittelevät opintoja ohjaavia ja arvioivia toimintoja (hops – päiväkirja - portfolio) irrallisina suorituksina ja näin ne eivät tue kumuloituvasti kokonaisuuden rakentumista. Tiedostettuun haasteeseen on vastattu opettajuuden osalta reflektiota tukevilla tehtävillä. Pedagogisena tavoitteena on vahvistaa:

1. asiantuntijuuden kehittymishaasteiden tunnistamista ja aukikirjoittamista,
2. oman monitieteisen asiantuntijuuden rakentumista ja ammatti-identiteettiä,
3. opettajuuden käyttöteorian aukikirjoittamista ja pedagogisen osaamisen erittelemistä sekä
4. tiedon ja kokemusten reflektointia ja yhdistämistä kokonaisosaamiseen.

Tavoitteena on lisäksi verkko-oppimisympäristön käytön tehostaminen ja hyödyntäminen kollegiaalisessa reflektiossa. Reflektiotuen metaforiseksi vahvistukseksi on nostettu askeltaminen polulla - step-by-step. Polullaan oppija kohtaa kehittymistehtäviä. Polulle lähtijän on itse valittava, miten etenee, jotta saisi omalle suuntautumiselleen mahdollisimman hyvän tuen. Step-by-step - mallilla pyritään myös aktivoimaan opintojen loppuunsaattamista optimiajan puitteissa rytmittämällä ajankäyttöä. Opiskelijapalaute on osoittanut, että oppimista vahvistaa merkittävästi opintojen aikana käydyt yhteiset keskustelut ja vertaistuki sekä verkossa että kasvokkain. Kollegiaalinen reflektio on erityisen kehittäväää ja tehokasta toteutettuna pienissä ryhmissä.

Optima- verkko-oppimistilassa on taulukon 2 kuvaama ohjeistus opettajuuden kehittämisen reflektiotehtäviin.

Taulukko 2. Opettajuuden reflektiotehtävien A, B, C ja D ohjeistus Optima-verkkotyötilassa

Tehtävä A: ... tästä aloitan... <i>analyttistä reflektiota</i> tukeva tehtävä	Aloitustehtävä tehdään opintojen alussa . Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen, suuntautumisen vahvistaminen, käsitteiden avaaminen ja opintojen suunnittelu toteutuu tehtävän avulla. Tehtävän tulee olla valmis ennen II lähiopetusjaksoa.
Tehtävä B: Opettajan asiantuntijuus <i>arvioivaa reflektiota</i> tukeva tehtävä	Tehtävä mahdollistaa kollegiaalisen reflektion opetustyön käytäntöihin omien sekä toisten opiskelijoiden kokemusten kautta. Tehtävä tehdään syventävän harjoittelun kuluessa. Jokainen avaa yhden teeman jaetussa päiväkirjassa ja kommentoi muiden avaamia kokemuksia.
Tehtävä C: Oman pedagogisen osaamisen arviointia <i>arvioivaa reflektiota</i> tukeva tehtävä	Tehtävä ohjaa analysoimaan opetustyöhön liittyviä käsitteitä ja arvioimaan omaa pedagogista osaamista. Tehtävä tehdään syventävän harjoittelun loppuvaiheessa ja liitetään osaksi harjoitteluraporttia.
Tehtävä D: Oman asiantuntijuuden arviointi <i>kriittistä reflektiota</i> tukeva tehtävä	Oman asiantuntijuuden / opettajuuden vahvuuksien ja haasteiden tunnistaminen ja arvioiminen, opintojen merkitys henkilökohtaisen käyttöteorian rakentumiselle sekä jatkokehittämishaasteiden aukikirjoittaminen opintojen lopussa. Portfoliota koostava päiväkirja auttaa tehtävän suorittamisessa / portfoliotehtävä.

Liikkeelle siis lähdetään oman, aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta. *Aloitustehtävässä* (step A) opiskelija keskittyy aiemmin hankitulle osaamiselle perustuvan (liite 3. analyysiä ohjaava ”apupyörä”), opintojen toteutumista ohjaavan henkilökohtaisen suuntautumisen määrittelyyn ja saa tälle vertaispalautetta. Opiskelija avaa keskeisiä käsitteitä opettajan käyttöteorian rakentumiseksi, asettaa henkilökohtaisia tavoitteita opinnoille sekä suunnittelee opintojen kulkua ja ajankäyttöä. Tehtävän suorittamista tuetaan lähiopetusjakson orientaatiokeskusteluilla ja resurssiluennoilla sekä verkossa avautuvilla käsitelmäärityillä. Aloitustehtävä tukee *analyttistä reflektiota*. Henkilökohtaisen suuntautumisen määrittelyssä opiskelija aukikirjoittaa oman osaamisensa vahvuudet ja haasteet sekä pyrkii avaamaan kiinnittymiskohtia opintojen kuluessa suoritettaviksi tuleville oppimistehtäville. Opintoihin liittyvä työssä oppiminen (orientoiva ja syventävä harjoittelu) kiinnitetään valittuun suuntautumiseen. Tehtävä on auki ja analyysi elää koko opintojen ajan.

Arvioivaa reflektiota tukevia tehtäviä on kaksi. Ensimmäisen tehtävän tavoitteena on opettajan asiantuntijuuden kollegiaalinen pohdinta (step B). Harjoittelun syventävän

osan (harjoittelu kontaktiopetuksessa) aikana opiskelija osallistuu jaetun päiväkirjan työstämiseen samanaikaisesti harjoittelussa olevien opiskelijatovereidensa kanssa, avaten keskusteluun jonkin opetustyötä käsittelevän teeman harjoittelukokemustensa perusteella sekä kommentoimalla toisten avaamia teemoja. Toisen tehtävän (step C) kohteena on oman pedagogisen osaamisen arvioiminen. Tehtävä ajoittuu harjoittelun loppuvaiheeseen. Tehtävässä opiskelija arvioi pedagogista osaamistaan ja käsittelee asiantuntijuuden eri osa-alueita opintojen tavoitteiden ja teoreettisen viitekehyksen puitteissa sekä opetustyössä saatujen kokemusten pohjalta, huomioiden opetusharjoittelulle kirjatut henkilökohtaiset oppimistavoitteensa. Tehtävän funktiona on lisäksi avata käsitteitä ja lisätä teoreettista ymmärrystä. Dokumentaatio liitetään harjoitteluraporttiin.

Opintojen loppuvaiheessa, *kriittistä reflektiota* tukevan tehtävän (step D) tavoitteena on oman opettajuuden vahvuuksien ja haasteiden ajankohtainen tunnistaminen, henkilökohtaisen käyttöteorian tilan arvioiminen ja jatkokehittymishaasteiden aukikirjoittaminen. Tehtävässä palataan myös A-tehtävän pohdintoihin. Monitieteellisen asiantuntijuuden kokonaisarviointi toteutuu tässä tehtävässä arviointiportfolion periaatteita noudattaen. Viimeisenä tehtävänä (step 5) on opintojen vaikuttavuuden ja toteutumisen arviointi. (vrt. Niemi 1995; Tynjälä 2004.)

Odotuksia ja toteutumia – binding and bridging

Noin 82 % opiskelijoista on vastannut vapaaehtoiseen palautekyselyyn opintojen loppuvaiheessa. Osa ajanjaksolla aloittaneista ei ole tarkasteluajankohtana vielä saattanut opintojaan loppuun vaan on saanut jatkoaikaa opinnoille. Seuraavassa yhteenvetona palautekyselyn tuloksia (tarkemmin liite 4.).

Ajanjaksolla 2008–2011 kerätyn palautteen perusteella opiskelijoista 80–90 % piti opettajuuden kehittymisen reflektioitehtäviä vaikuttavina opettajuuden kehittymiselle. Vain yksittäiset opiskelijat kokivat tehtävien olleen ”suoritus muiden joukossa”. $\frac{3}{4}$ osaa opiskelijoista koki portfoliota koostavaa päiväkirjaa hyödyllisenä, $\frac{1}{4}$ osan mielestä päiväkirjan voisi korvata muilla yksittäisillä tehtävillä. Portfoliota koostavan päiväkirjan mieltäminen tehtäväksi heijastaa tehtäväorientoituneisuutta. Päiväkirja ohjeistetaan dokumentaation paikaksi, kokemusten tallentamisen ja materiaalin kokoamisen tilaksi, johon palataan eri tehtävien tullessa ajankohtaiseksi.

Pääsääntöisesti (> 2/3 osaa) opiskelijat kokivat saaneensa riittävästi henkilökohtaista tukea opintojen aikana. Huomionarvoista on, että edelleen yksittäiset opiskelijat ovat kokeneet laajempaa tuentarvetta. Asiaan on kiinnitetty erityistä huomiota ja palautteen perusteella näin on jatkossakin toimittava. Myös opiskelijoiden itseohjautuvuutta on tässä suhteessa korostettava. Opiskelijoilla on käytössään useita erilaisia kanavia tuen saamiseksi: sähköpostin lisäksi verkkotyötilassa julkinen sekä yksityinen viestimahdollisuus, lähiopetusjaksojen kontaktit sekä

henkilökohtainen rajoittamaton vastuuopettajan tapaamismahdollisuus. Reagoiminen opiskelijoiden yhteydenottoihin on priorisoitu ensisijaiseksi. Lähes onlinea toimiva yhteys saa toisaalta kiitosta opiskelijoiden vapaamuotoisissa kommenteissa. Henkilökohtaiseen ohjaukseen tullaan jatkossa varaamaan systemaattisesti aikaa tutor-ohjauksen muodossa.

Opintojen merkitys opettajuuden kehittymiselle on tiedostettu ja muutamia yksittäisiä opiskelijoita lukuun ottamatta opiskelijat pitävät opintoja merkityksellisinä opettajaidentiteetin rakentumiselle. Vertailussa oli eroja sen suhteen, miten opiskelijalla oli aikaisempaa kokemusta opetustyössä (liite 5.). Erittäin merkittävää reflektointi oli luonnollisesti niille, joilla ei ollut ollenkaan kokemuksia opetustyössä ennen opintojen alkua. Yksittäinen opiskelija, joka kokee opintojen tuottavan vain pätevöittävän paperin, voi kokea reflektion turhana ja ei halua sitoutua oman työnsä kehittämiseen, mitä opinnoissa painotetaan erityisesti niiden opiskelijoiden osalta, joilla kokemusta on. Toisaalta monet juuri näistä opiskelijoista kokevat opinnot erityisesti opettajuuttaan vahvistavina ja merkityksellisinä.

Opiskelijat arvioivat opintojen päättyessä myös opintokokonaisuutta ja sen eri toteuttamistapoja suhteessa odotuksiinsa ja henkilökohtaisen kokemukseensa onnistumisesta opinnoissa. Vuosikurssien välillä esiintyy jossain määrin eroja. Ryhmien yhteistoimintahalukkuuden ja tyytyväisyyden vastaavuus on aistittavissa muun muassa opettajien kokemuksissa vaikka asiaa ei nimenomaan ole tutkittu.

Opiskelijat ovat lähes 100 %:sesti joko erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä tavoitteittensa ja odotustensa täyttymiseen opintojen aikana. Toteutettujen opetus/opiskelumuotojen vastaavuus opiskelijoiden odotuksiin on yksityiskohtaisesti esillä liitteen 4 kohdassa 7. Ryhmien välillä on vaihtelua ja yksi selittävä tekijä on tässäkin opiskeluryhmään rakentuva oppimis-/opiskelukulttuuri.

Pääosin järjestettyjä luentoja pidettiin hyödyllisinä ja korvaavia tehtäviä niille olisi halunneet vain yksittäiset opiskelijat. Tavoitteena on, että opiskelijat osallistuvat luennoille ja aktiivisuus onkin hyvää: 40 opiskelijan ryhmästä paikalla on ollut aina keskimäärin 36 opiskelijaa. Luentojen teemat ovat perustellusti valitut ja siksi poissaolotapauksessa opiskelijan on avattava tema portfolioa koostavassa päiväkirjassaan, joko käyttäen opettajan Optimaan tuottamaa materiaalia tai itse hankkimaansa materiaalia. Opiskelijoiden kriittiset huomiot kohdistuvat luennoitsijoiden osaamiseen ja luentojen toteuttamistapoihin. Arvioiden tilanteita esimerkiksi yhteistoiminnallisuuden näkökulmasta tyytyväisyys ei ole kokonaisuutena hyvää. Yksilölliset/verkko-oppimistehtävät on koettu osan mielestä hyvinä, osa haluaisi työstää vastaavia lähiopetuksen aikana. Keskimäärin $\frac{2}{3}$ osaa opiskelijoista pitää verkkotyöskentelyä opintojen yhteydessä sopivana. Verkkotyöskentelyssä esiintyy kuitenkin yksilökohtaisia ongelmia.

Harjoittelun määrän kokee 4/5 opiskelijoista sopivana ja yleisesti harjoittelua pidetään kaikkein merkityksellisimpänä oppimisen kontekstina. Keskimäärin puolet

opiskelijoista kokee lähiopetuksen, verkkotyöskentelyn ja itsenäisen työskentelyn osuuksien olevan tasapainossa.

Opintojen eri osakokonaisuuksien todettiin kiinnittävän (binding) osaamista aiemmin hankittuun ja rakentavan monitieteistä kokonaisasiantuntijuutta sekä rankentavan siltoja (bridging) osaamisen ja opettajaidentiteetin kehyksessä kuin myös verkostoja koulutuksen kentälle.

Mielikuvia opettajuudesta – opettajaidentiteetin rakentuminen

Opettajaidentiteetin rakentuminen alkaa tiedostamattomana jo varhaisessa vaiheessa henkilökohtaisten koulu- ja opiskelukokemusten myötä. Jokainen suomalainen on osallisena formaaleissa pedagogisissa ja didaktisissa suhteissa ja oppimisen/opetuksen vuorovaikutustilanteissa useiden vuosien ajan. Arvion antaminen eri teemoista kouluarvosanalla, ei yleisesti tuota meille ongelmaa. Se, miten annettu arvosana on kiinnittynyt tietoon, kokemukseen ja asenteisiin jää pohtimatta. Ns. epäpätevänä opettajana toimimisen valmius ja onnistumisen arviointi perustuu myös mielikuvalle hyvästä opettajuudesta. Voi syntyä hyvän kehä, jossa onnistuminen vahvistaa valittuja menettelytapoja ilman perusteluja, tai pahan kehä, jossa epäonnistumisen kokemus tuottaa kokemuksen, että ei halua kokea samaa uudelleen. Opiskelijoiden teksteissä asia ilmaistaan esimerkiksi seuraavasti:

”Olen aina haaveillut opettajan työstä ja toiminut paljon sijaisena. Tiedän jo olevani hyvä opettaja.”

”Ajattelen olevani pedagogisesti oppinut työni kautta. Työ tekijäänsä opettaa. Näin unta toissayönä opettajasta, joka sanoi minulle: ”Hyviä ajatuksia, mutta ydintä et ole vielä löytänyt.”

”Hyvä opettaja. Vähän naurahdinkin itselleni, että voiko hyväksi opettajaksi opiskella vai onko se jotain, mikä tulee syntymälahjana?! Tuleeko minusta parempi opettaja nyt kun opiskelen opettajaksi pätevöittämiseen tähtääviä opintoja?”

”Kun vähitellen kokemus karttuu, opin yhä paremmin käyttämään esimerkiksi erilaisia opetusmenetelmiä ja tekemään aina onnistuneempia valintoja luokkahuonetilanteissa. Intuition pohjalta tekemäni päätökset saavat vahvistusta – oppimispäiväkirjassa kerron, että aina lukiessani saan teoriapohjaa mutua-tuntumani jalkojen alle.”

”Onkohan omalle asiantuntijuudelleni uhka (tai opettajuudelleni, kukapa haluaisi susien raadeltavaksi) se, että korostaisin opetuksen dialogisuutta?”

”Totta puhuen, harjoittelun alussa ajattelin, että tämä [harjoittelu] nyt on tällaista pedagogin kaivamista itsestäni, mutta nyt tuntuu, että olen ymmärtämässä omia vahvuuksiani ja jatkossa rohkenen laajentaa asiantuntijuuttani.”

”Kaiken kaikkiaan voin todeta näin jälkikäteen, että oli hyvä kun valitsin harjoittelupaikaksi xx:n, enkä tyytynyt tuttuihin ja turvallisiin kuvioihin. Sain uutta kokemusta

nuorista, joilla on jo omia kokemuksia joihin peilata uutta asiaa ja mielipiteitä sekä sanottavaa asioista. Alaluokilla opettaminen on ihan erilaista valmiine oppimateriaaleineen ja opettajan asemakin on siellä ihan erilainen. Uuden kokemuksen minulle tuotti myös opintojakson omatoiminen suunnittelu ja toteuttaminen sekä luokan edessä oleminen ja yhteistoiminnallisten menetelmien käyttäminen (ala-asteella näihin joihinkin olen tietysti törmännyt, mutta siellä se on ihan erilaista kuin aikuisten kanssa).”

”Kiitos opettajan pedagogisista opinnoista! Ne ovat olleet todella hyödylliset! Vaikka opintojen loppuun saattaminen ajan puutteen takia myöhästyi ja jäi aika viime tippaan, olen erittäin iloinen saamastani kokemuksesta, palautteesta ja kaikista aiheeseen liittyvistä keskusteluista. Nämä opinnot ovat todella opettaneet minut ajattelemaan!”

Opintojen alussa, opettajuuden A-tehtävää työstettäessä, opiskelijat keskustelevat pienissä ryhmissä myös opettajuuden nostattamista mielikuvista ja metaforista. Seuraavassa esimerkkejä opiskelijoiden (syksy 2010) mainitsemista ja perustelemista metaforista.

Opettajuus on kuin: omenapuu, kompassi ja kartta, lähisukulainen, kalastaja, saksanseisoja, tienviitta, opas, elokuvaohjaaja, nuorallatanssija, emo, kanssakulkija, tietopankki, leipuri, portinvartija, valmentaja, kirja, ennustaja, kynttilä, hirsitalo, heinäseiväs, pohjaton lasi

Jatkotehtävänä oli pohtia, millaista lähestymistapaa oppimiseen metafora heijastaa. Opiskelijoiden kokemukset ja elämismaailma yhdistyivät metaforiin keskusteluissa. Perusteluissa toistuivat verbit: tukee, pitää pystyssä, tarjoaa suojaa, tuntee, tietää, avaa, sulkee, uskoo, opastaa, luo raameja, luottaa.

Toisessa tehtävässä (2011) on pyydetty opiskelijoita priorisoimaan annettuja väittämiä neuvottelemalla kanssaopiskelijoiden kanssa. Ryhmissä opiskelijat valitsivat mielestään neljä tärkeintä väittämää alla luetelluista; ne, jotka tukevat käsitystä opettajan työstä. Yhteiskeskustelussa ryhmät perustelevat valintansa. Mahdollista on myös asettaa uusi, ryhmäläisten mielestä paremmin heidän näkemystään vastaava väite. Väittämän perässä on ilmoitettu valintojen määrä/mahdollinen maksimi.

- opettaja saattaa oivaltamaan (valintoja 8/8)
- opettaja on osa oppimisympäristöä (5/8)
- opettaja on ohjaaja (4/8)
- opettajan työ on tunnetta ja tulkintaa (3/8)
- opettaja osaa (3/8)
- opettajan työtä ohjaa persoona (2/8)
- opettaja kantaa vastuun (2/8)
- opettaja on välittäjä (1/8)
- opettaja on esimerkki (1/8)
- opettajan työtä ohjaa demokraattisuus (1/8)

Seuraavat eivät olleet neljän valitun joukossa

- opettaja jakaa tietoa
- opettaja on vallankäyttäjä
- opettaja on vaikuttaja

- opettaja on esimerkki
- opettaja osaa opettamisen temput ja kuinka ne tehdään
- opettaja rakastaa
- opettajan työ on tietotyötä
- opettaja on osa oppimisympäristöä
- opettajan työ on interventioita
- opettaja mahdollistaa oppimisen

Ryhmät eivät lisänneet uusia vaihtoehtoja annettuihin. Keskusteluissa ilmeni, että tehtävät aktivoivat opiskelijoita tiedostamaan aiemmat kokemuksensa ja niiden vaikutuksen opiskeluorientaatioon ja opintoihin kiinnittyviin odotuksiin sekä selkiyttivät opintoihin asetettavia henkilökohtaisia oppimistavoitteita ja opettajuuden rakentumisen osatekijöiden erittelyä. Metaforiin opiskelijat palaavat jatkuvasti oppimistehtävien, raporttien ja arviointien yhteydessä viittauksin ja tarkennetuin perusteluin.

Aikuisopettajan työn didaktisia haasteita

Opiskelijat osallistuvat opettajuuden kollegiaaliseen reflektioon syventävän harjoittelun kuluessa (tehtävä B). Harjoittelukokemuksiensa perusteella keskusteluun nostetut teemat voidaan sijoittaa ns. Herbartin didaktiselle kolmiolle (kuvio 3). (mm. Hirsjärvi 1982; Hellström 2008.)

Kuvio 3. Didaktinen kolmio (Hellström 2008)

Yksityiskohtaisesti on tutkittu lukuvuoden 2008–2009 aikana jaetussa päiväkirjassa tapahtunutta reflektiota.⁷ Päiväkirjaa oli tarkasteluajankohdalla työstämässä 32 opiskelijaa ja he tuottivat yhteensä 68 teemaa (liite 6.). Nämä tekstit on

⁷ Tuloksia on esitelty mm. Aikuiskasvatuksen valtakunnallisessa tutkijatapaamisessa Joensuussa 2010 otsikolla Aikuisopettajana toimimisen haasteita opettajan pedagogisia opintoja opiskelevien kokemana

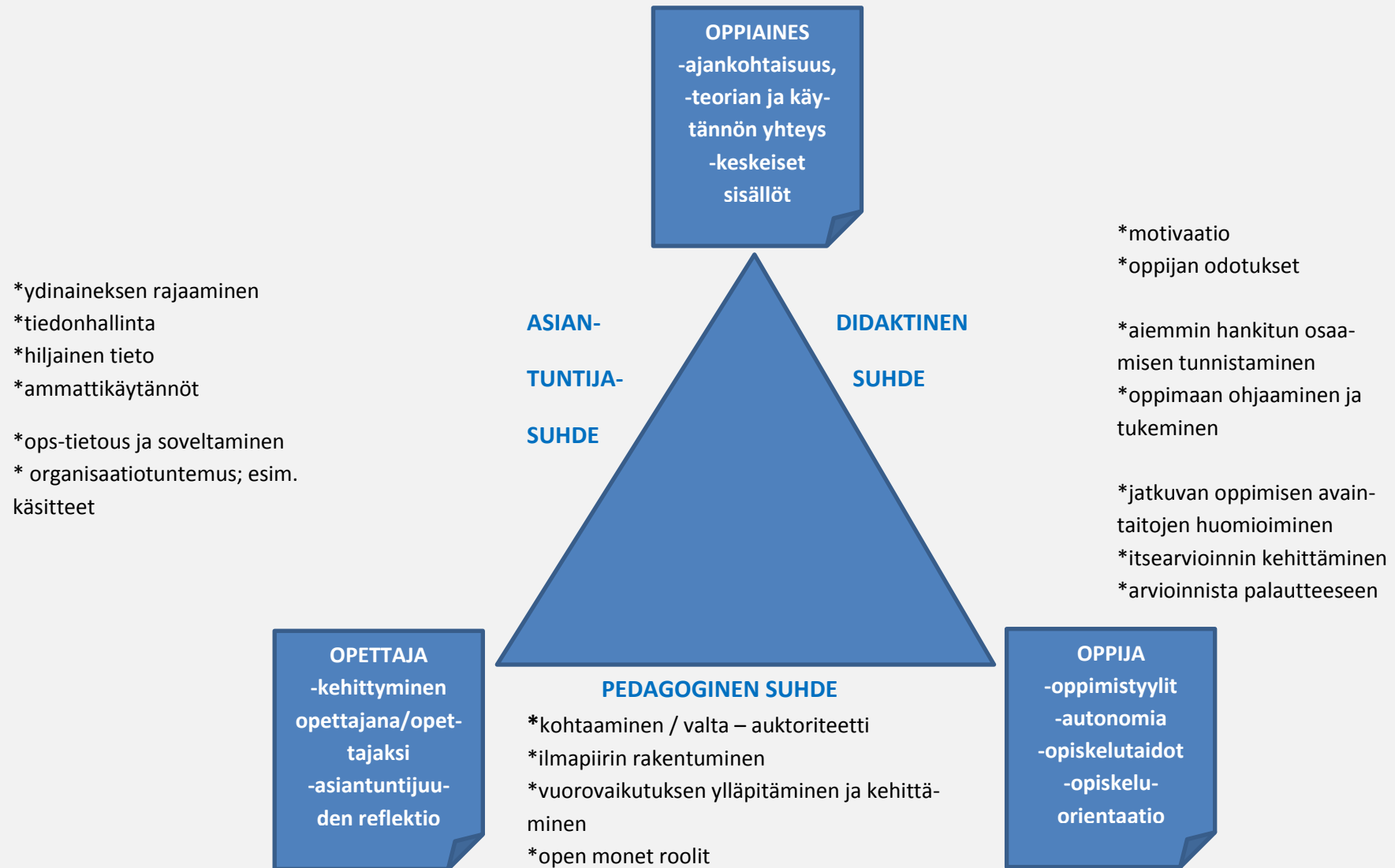
yksityiskohtaisesti analysoitu ja sijoitettu keskeisen sisällön perusteella kolmiolle (kuvio 4).

Puhuttaessa pedagogisten opintojen opetusharjoittelusta, tavoitteita ja toteutusta kuvaisi harjoittelua paremmin työssäoppimisen käsite. Opiskelija lähtee harjoittelutilanteeseen pedagogisesti pätevän, hyvinkin kokeneen ohjaavan opettajan ohjauksessa. Opiskelija ottaa opetustilanteissa kokonaisvaltaisesti vastuun. Hänellä ei ole valmiita harjoiteltuja ja/tai työstettyjä malleja siirrettäväksi opetustilanteisiin, vaan hän joutuu oppilaitoksesta, opiskelijaryhmästä, opetettavasta aineesta/aihealueesta riippuen soveltamaan oppimistehtävissä ja luennoilla esillä olleita lähestymistapoja, toimintamalleja tms. tai hän omaehtoisesti hankkii harjoittelutilanteisiin mielestään paremmin soveltuvaa tietoa ja pohtii ratkaisuja.

Joskus oppilaitoksessa on käytössä jokin pedagoginen lähestymistapa, jota ei ole opinnoissa sivuttu lainkaan. Näin opiskelija kohtaa tilanteet todellisina oppimistilanteina. Opintojen yhteydessä on mahdotonta ja tarpeetonta pyrkiä käymään läpi mahdollisimman laajasti yksityiskohtaisia malleja vaan rakentamaan opiskelijoille tietotaitoa, jonka varassa he kykenevät laajentamaan osaamistaan tilannekohtaisesti, huomioiden opetustyön keskeiset osatekijät ja tekemään pedagogisesti perusteltuja ratkaisuja.

Peruskaavana on: suunnittelen – toteutan – arvioin; so. miksi-mitä-kenelle-miten-missä-milloin.

Opiskelijat ovat maisteriopintojen loppuvaiheessa tai ne jo suorittaneita, joten on tarpeen ja ajankohtaista asettaa haasteeksi oman työn heittäminen, työn suunnittelu ja yhteistoiminnallisuus työelämäorientoituneesta näkökulmasta.

Kuvio 4. Aikuisopetuksen haasteita didaktiselle kolmiolle sijoitettuina

Asiantuntijasuhteen osalta oppilaitoksen opetussuunnitelman työstäminen opetustilanteessa realisoituvaksi toteuttamissuunnitelmaksi haastaa opiskelijoita. Ajankäytön huomioiminen, ydinaineksen valikoiminen sekä oppijoiden aiemman osaamisen huomioiminen oppimisen ohjaamisessa puhuttaa. Opiskelijoiden kokemuksellisesti mm. työelämässä opitun tietotaidon mukaan ottaminen opetukseen on merkittävää ja haasteellista – miten yhdistän teorian ja käytännön? Oppimisympäristön rakentuminen ja erilaisten oppijoiden huomioiminen on keskeistä opetuksen suunnittelussa.

Organisaatioihin liittyvät työelämävalmiudet, käsitteiden hallinta sekä toiminnallisesti että teoreettisesti, otetaan konkreettisesti haltuun työyhteisössä. Pedagogisten päätösten perustelut, osallistuminen opetustyötä, suunnittelua ja arviointia koskevaan keskusteluun ja raportointiin saa opiskelijan varmistumaan käsitteiden merkityksistä ja perustelemaan valintansa. Oman toimintavarmuuden kasvattaminen on lähes jokaisen opiskelijan yksi henkilökohtaisia oppimistavoitteita lähdeittäessä harjoitteluun.

Pedagogisten opintojen tavoitteena ei ole ensisijaisesti opiskelijan substanssiosaamisen kartuttaminen vaan pedagogisten taitojen kehittyminen. Usein opiskelija joutuu kuitenkin toteamaan, että opetustyö kyseenalaistaa opiskelijan osaamisen riittävyyden, ja silloin opiskelija joutuu omaehtoisesti täydentämään ja päivittämään tietojaan harjoittelun kuluessa. Työelämäkokemukset opetuksen kohteena olevalla ammattialalla nousevat ammatillisessa opetuksessa arvoonsa. Opiskelijat saavat usein kiitosta ohjaavilta opettajilta tuoreiden, arjen työelämätilanteiden havainnollistavasta vaikutuksesta opetukseen. Monet pedagogisten opintojen opiskelijat ovat suorittaneet ennen yliopisto-opintojaan tutkinnon, jossa he suorittavat harjoittelunsa. Myös mahdollisuus opettaa vieraalla kielellä on osoittautunut suureksi eduksi. Oppilaitoksissa kehitetään jatkuvasti kansainvälisten opiskelijoiden ja vieraskielisten koulutusohjelmien tarpeisiin ko. kielistä opetusta.

Pedagogisen suhteen näkökulmasta opetuksen vuorovaikutteisuus, oppijoiden kohtaaminen ja palautteen anto ovat merkityksellisiä. Opiskelijat pyrkivät toteuttamaan harjoittelussa yhteistoiminnallisuutta ja tukemaan oppimisessa itseohjautuvuutta. Sisäisen motivaation vahvistamisen taito nousee vahvana vaatimuksena oppimista fasilitoivalle ja ohjaavalle opettajalle. Opintojen aikana jo useana vuonna opiskelijoiden toteuttama aktivoivien työtapojen paja saa kiitosta osana opintoja. Korostetusti kuitenkin tuodaan esille, että esitellyt ja kokeillut työtavat ovat aina sovellettava tilanteiden mukaan. Ajatus, että työrauhakysymykset eivät perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa enää olisi merkittäviä, kumoutuu luettaessa opiskelijoiden kokemuksia. Työrauhan turvaamisen yhdistäminen motivaatioon on usein esillä. Myös koulutuksissa kohdattavien oppijoiden moninaisuus, varioiden; etnisesti, oppimisvalmiuksien, tavoitteiden, iän tuoman kokemuksellisuuden tms. suhteen, on aikuis- ja ammatillisen koulutuksen arkea.

Oman opettajuuden rakentumisen pohtiminen tulee erityisesti esille opiskelijoiden raporteissa ja henkilökohtaisissa keskusteluissa. Opinnoissa pyritään tukemaan opiskelijoiden oman ydinosaamisen tiedostamisen tärkeyttä työelämän näkökulmasta. Usein opiskelijat eivät ole ajatelleet riittävästi, että opiskelun keskiössä ollut tieteenala ei sellaisenaan esiinny oppiaineena muualla kuin yliopistossa. Opiskelijan on osattava eritellä osaamistaan yhteiskunnan, työelämän ja koulutusohjelmien näkökulmista. Keskeinen haaste on ajan tasalla pysyminen. Jos opiskelija korostaa kokonaista tieteenalaa ydinosaamisalueenaan haaste näyttäytyy uuvuttavana. Kokemus siitä, että opintojen jälkeen voi todeta olevansa ”oikea opettaja” – muodollisesti pätevä, on palkitseva. Vaikka opinnot herättävät pohdinnan siitä, millainen on hyvä opettaja – lopputuloksena usein päädytään pohtimaan, millaista on riittävä osaaminen? Vastuullisuus, eettisyys ja luottamus kohoavat niin ikään avainkäsitteiksi päiväkirjapohdinnoissa.

Oppimisen tuet

Opiskelijoiden kommentteissa korostuu face-to-face- kontaktien merkitys oppimiselle ja niihin yhdistyvä vertaistuki. Vuorovaikutteisuus oppimisen perustana on merkityksellistä. Erityisesti opiskelijat kokivat työpajatyöskentelyn hyödyllisenä. Työpajoissa on esitelty oppimista aktivoivia menetelmiä. Kaikki konkreettinen opettajan työtä tukeva koetaan tervetulleena – siis käytännönläheistä tietotaitoa sovellettavaksi opetustyössä. Opintojen aikataulutus on ensimmäisen lukukauden osalta opintoja hyvin rytmittävä; lähiopetusjakso per kuukausi. Verkko-työskentely luo opintoihin joustavuutta ja on vuosien aikana mahdollistanut lähiopetuspäivien määrän vähentämisen. Työn ohessa opiskelu vaatii ajankäytön hyvää hallintaa. Myös muut aikuisopiskelijan elämässä kilpailevat toiminnot haastavat opiskelijaa. Kaikkineen monet opiskelijat yhtyvät toteamaan, pedagogiset opinnot ovat ”tehokas paketti”.

Opintojen yksi keskeinen, oppimista tukeva periaate – tutkivaan työotteeseen harjaantuminen, nostetaan myös esille positiivisesti oppimiseen vaikuttavana. Samoin itsearviointia korostava ote tukee oppimista ja opiskelua; vertaistuen merkitys korostuu tässäkin.

Yhteistoiminnalliset oppimistehtävät tukevat opiskelijan henkilökohtaisen suuntautumisen vahvistumista ja antavat kollegiaalista tukea kehittää omaa käyttäteoriaa ja pedagogista ajattelua. Jatkuva tuki opiskelutovereilta ja ohjaavalta opettajalta todetaan hyväksi. Opiskeluryhmän monitieteinen opiskelijajoukko on monien mielestä ”rakentunut rikkaudeksi” opintojen kuluessa. Lähtökohtaisesti opiskelijat näkevät erilaisuuden osaamisessa ja kokemuksissa positiivisena voimana mutta myös haasteena.

Harjoittelussa saatu käytännön kokemus on ehdottomasti merkityksellisin osa opintoja. Niidenkin osalta, joilla on jo opettajakokemusta, oman osaamisen kehittäminen ja kokemuspäivien laajentaminen koetaan hyödyllisenä. Usein kokemus opettajan sijaisena toimimisesta on karttunut perusopetuksen alaluokilla ja ei näin kokemuksellisesti vastaa aikuis- ja ammatillisen koulutuksen haasteita. Omassa työssä harjoittelemisen luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää paitsi omaa myös työyhteisön osaamista. Hankemuotoiset kokeilut ja projekteissa opettaminen, oppimisen ohjaaminen ovat mahdollisuus kehittämiselle. Näin ohjaava opettaja ja harjoittelija, usein muitakin kollegoja yhteistyössä, osallistuvat määritellyn tavoitteen toteuttamiseen osana oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden palaute heijastaa myös ristiriitaisuuksia, johtuen asioiden tiedostamattomuudesta, vääristä käsityksistä ja oletuksista. Opiskelijat saattavat esittää tekijöitä, jotka heidän mielestään tukisivat oppimista; ne ovat kuitenkin jo olemassa ja hyväksytyjä opiskelussa, mutta jääneet jostain syystä huomiotta; esimerkki tällaisesta on omassa työssä harjoittelu.

Harjoittelun ohjaajien tuki on merkittävää ja kyselyn perusteella ohjaajat ovat tehtävässään kokeneita ja saaneet osin myös koulutusta ohjaukseen. Kyselystä käy ilmi, että ohjausprosessissa oppiminen on molemminpuolista ja sen ohjaavat opettajat usein jo ennakoivat harjoittelun aloituskeskustelussa.

Ohjaavien opettajien kokemaa

Lukuvuonna 2009–2010 (N=46) kerättiin systemaattisesti palautetta ohjaavilta opettajilta harjoittelun päättyessä. Opiskelijat hakeutuvat syventävään (opetus-) harjoitteluun omien intressiensä mukaisesti eri puolille maata, erilaisiin oppilaitoksiin ja koulutusorganisaatioihin. Perusopetuksen luokilla 1-6 ei voi harjoitella ja luokilla 7-9 vain opiskelija, jolla on perusopetuksessa opetettavassa aineessa aineenopettajalta vaadittavat opinnot. Maisteriopintojen loppuvaiheessa olevat tai jo tutkinnon suorittaneet opiskelijat ovat usein työssä ja hakeutuvat harjoitteluun kotiseudulle/ työssäolopaikkakunnalle. Opiskelijoista n. 60 % harjoitteli (2009 – 2010) ammatillisella toisella asteella tai yliopistossa. Opetettavien aineiden/aihealueiden kirjo oli laaja, samoin ohjaavien opettajien asiantuntijuus. Yli 80 % ohjaavaista opettajista oli toiminut yli viisi vuotta opetustyössä ja yli puolet oli ohjannut aiemminkin opetusharjoittelijoita. Alle puolet oli saanut koulutusta työssäoppimisen ohjaukseen mutta yli puolet ilmaisi halukkuutta osallistua järjestettävään koulutukseen. Liitteessä 7 on yksityiskohtaisia tuloksia kyselystä.

Opettajat kokevat yleisesti ohjaustehtävän mielenkiintoisena, osin haastavanakin, ajattelua ja oman opettajuuden pohdintaa aktivoivana sekä uusia näkökulmia avaavana. Opiskelijoiden työelämäntuntemus ja ajankohtainen opiskelu tuo opetustyöhön uusia avauksia.

...” antoi tuoreita toteutustapoja työskentelyyn uuden ja suuren opiskelijaryhmän kanssa oli hyvä peilausmahdollisuus myös omaan toimintaan opettajana, antoi hyödyllistä miettimistä ja reflektointimahdollisuutta”.

”Haastavaa oli arvioida toista opettajaa ja tyytyä tarkkailijan osaan.”

”Hyvin mielenkiintoisia keskusteluja, oman työn päivitystä ja muutosta, vaihtelua oppilaille...”

”Ohjauskeskustelut ovat molemmin puolin antoisia ja tärkeitä. Ohjaajana ’joudun’ refleктоimaan omaan toimintaani, mikä on erittäin terveellistä.”

”Ohjaajuus avasi silmiä uudenaiseen luokkatilanteiden tarkkailuun, sillä luokan perällä istuva ohjaava opettaja on kuin ”kärpänen katossa”. Ohjausjakso palautti mieliin tunnin rakenteen ja ajankäytön merkityksen ja haastavuuden, sillä 20 työvuoden jälkeen luokan ja oppituntien kontrollointi tapahtuu varsin rutiininomaisesti. Toki opetusharjoittelijan kanssa toimiminen antoi myös uusia ideoita ja näkökulmia opettajan työhön. Opetusharjoittelijan työskentely antoi tilaisuuden peilata omaa opettajuuttani ja sen kehitystä työvuosien varrella.”

”Sain ohjauksesta uuden näkökulman omaan työhöni. Haastavinta oli opiskelijan ”sparraaminen”.”

Pitkään opetustyössä toimineet opettajat kokevat harjoitteluyhteistyön sekä henkilökohtaisesti että oppilaitoksen näkökulmasta arkea virkistävänä ja uutta ajattelua rakentavana. Kiireinen arki ei useinkaan salli, ilman erityisjärjestelyä, aikaa pohdinnolle ja kehittämistyöhön on useimmiten annettu raamit ja aikataulut opettajasta riippumatta. Harjoittelun aloituskeskusteluissa ohjaajana aloittavat opettajat ilmaisevat kiinnostuksensa keskusteluihin ja ajankohtaisten teemojen pohdintaan laajemminkin. Erityisesti opiskelijat, joilla on ammatillisessa koulutuksessa opetettavassa aineessa/aihealueella ajankohtaista työelämäkoemusta, koetaan merkityksellisinä keskustelukumppaneina.

Oppilaitoksen näkökulmasta tarkasteltuna harjoittelut koetaan niin ikään merkityksellisinä. Opiskelijat voivat parhaimmillaan aktivoida oppilaitoksen kehittämistyötä ja tuoda uusia ideoita. Harjoittelun aloituskeskustelussa opiskelijaa kannustetaan tutkimaan kriittisesti olemassa olevia opetussuunnitelmia ja toteuttamissuunnitelmia ja herättämään keskustelua omien opetustilanteiden suunnittelun myötä. Näin erityisesti silloin, kun opiskelijalla on vahva työelämässä hankittu kokemuksellinen tietotaito teoreettisen lisäksi. Tietoisena siitä, ettei esimerkiksi valtakunnallisiin opetuksen perusteisiin voida vaikuttaa välittömästi, opiskelijan on merkityksellistä kuitenkin pohtia koulutusohjelmakokonaisuuksia, työelämävastaavuutta ja opintojen ajantasaisuutta. Myös työntekijärekrytoinnin näkökulma tulee esille näissä arvioinneissa. Seuraavassa muutama poiminto ohjaajien äänistä arvioiden harjoittelun merkitystä oppilaitoksen toiminnalle.

"Oli hyödyllinen, sillä opetusharjoittelijalla oli jo koulutusohjelmaamme liittyvää työkokemusta sekä sisältöosaamista. Lisäksi opetusharjoittelija esitti harjoittelunsa päätteeksi hyviä perusteltuja kehittämisideoita..."

"Koulumme saa uuden opetustaidoiltaan kehittyvän opettajan kohta eläkkeelle siirtyvien opettajien tilalle."

"On erittäin antoisaa saada harjoittelija oppilaitokseen, koska se herättää monia keskusteluja opettajien keskuudessa. Harjoittelijalta kysytään menetelmistä ja eri tilanteissa toimimisesta. Harjoittelujen aikana osaopettajista tulee kysymään uusista tekniikoista ja on aidosti kiinnostunut missä "opetuksessa mennään" tämä päivänä. Eli toisin sanoen pedagoginen keskustelu oli kahvi- ja lounastauoilla vilkasta. Harjoittelijalla oli kokemusta ja näkemystä annettavana, joten keskustelut olivat antoisia ja syvällisiäkin. Normaalisti koulun arki tilanteessa ei aina opettajat jaksa keskustella pedagogisista asioista."

"Virkistää koulun arkea, tuo vaihtelua oppiaineen käsittelyyn ja auttaa oppilaita ottamaan opetusta erityyppisiltä opettajilta..."

"Kiitoksia tästä kokemuksesta!"

Palautteessa oli myös kriittisiä ääniä, jotka palautteena ovat arvokkaita opintojen kehittämistyössä ja opiskelijoiden ohjauksessa.

"Opiskelijan pitäisi suunnitella kurssinsa hyvissä ajoin ennen kurssin alkua. Harjoittelija ei ollut paneutunut asioihin lainkaan ja jouduin antamaan hänelle opetusmateriaalini valmiina. Opetuksen ohjaus jäi siten vähän hankalaksi, koska opetusharjoittelija luennoi paljon minun tekstilläni ja ajatuksien sisältö ei siten voinut aina toteutua. Opiskelijalla oli liian kiire poistua tuntien jälkeen. Tuli ja poistui takki päällä suoraan luokkaan. Kahvin juonnista ja purukumin jauhamisesta opetustuntien aikana jouduin huomauttamaan."

Ohjaavien opettajien puheista heijastuu odotuksia yliopisto-opiskelijan osaamiselle ja sen myötä yliopisto-opetukselle. Odotetaan innovatiivisuutta, tietojen ajankohtaisuutta ja teoreettista hallintaa. Opiskelijoiden toistuva ongelma harjoittelupaikkoja sovittaessa on määritellä oma ydinosaamisensa oppilaitoksen tarpeisiin suhteutettuna. Tähän henkilökohtaisen osaamisen määrittelyyn kiinnitetään erityistä huomiota opettajuuden kehittymisen A-tehtävää työstettäessä ja asia vaatii edelleen panostamista.

Kehittämishaasteita ja vastauksia

Keskeiset kehittämishaasteet opiskelijapalautteen perusteella ovat: ryhmäjaon toteuttaminen – opiskeluryhmä koetaan liian suurena yhteistoiminnallisuuden näkökulmasta; aloitusorientaation tehostaminen; aikuiskoulutuksen näkökulman vahvistaminen; opiskelijan aiemmin hankitun tietotaidon huomioiminen opetuksessa

ja opintojen toteuttamisessa; opintojen kokonaisluonteen hahmottumisen vahvistaminen sekä tutkivan työotteen tiedostaminen oppimisen muotona.

Opiskelijapalautteen analysoinnin tuloksena opetussuunnitelmaa on kehitetty niin, että teemojen kautta kokonaisuuksien hallinta nousee keskiöön oppimisessa ja opetuksen toteuttamisessa. Ryhmäkoon ja yhteistoiminnallisuuden lisääminen tullaan työstämään; 35–40 hengen ryhmä koetaan suurena ja yksittäisen opiskelijan osallistumista rajoittavana. Opiskelijoiden aikaisempi kokemusmaailma ja tietotaito sinänsä koetaan rikkautena, mutta oppiminen jakamisena vaikeutuu ajankäytön ja osallistumisen suhteen kun ryhmä koko on liian suuri. Ratkaisu on luonnollisesti laajempi ryhmiin jako, mikä merkitsee resurssien uudelleen tarkastelua. Suhteutettuna opiskelijoiden palautteeseen on vaikea nähdä kaikkia tyydyttävää ryhmäjaon perustetta. Toiset korostavat ainejakoisesti muodostettuja ryhmiä, toiset opettajakokemukseen perustuvaa ryhmäjakoa, toiset aikataulullisesta näkökulmasta rakentuvaa jakoa. Tällä hetkellä on käytössä erilaisia ryhmäjakoperusteita siltä osin kun ryhmäjakoa on toteutettu. Nyt ryhmät muodostuvat osin aihealueittaisen mielenkiinnon, osin vapaavalintaisuuden kautta.

Ryhmäjakoon liittyvänä esille tuli myös aiemman opettajakokemuksen laajempi hyödyntäminen opiskelussa. Opinnoissa korostetaan omasta osaamisesta lähtevää oman työn kehittämisen näkökulmaa ja tätä tulee korostaa entisestään. Ajatus suoranaisesta hyväksilukemisesta ei ole kannatettavaa, vaan opettajuuden kehittymisen ymmärtäminen jatkuvana ammatillisena kehittymisenä tulee nostaa orientaatioissa vahvemmin esille ja henkilökohtaisesti työstettäväksi. Opintojen alkuorientaatioita on fokusoitu ja vahvistettu ja tullaan edelleen suuntaamaan. Käyttöön tulevat vapaaehtoiset tutortapaamiset. Verkko-opiskelu vaatii tukea, myös teknistä ohjausta. Didaktisena haasteena nousivat erityisesti esille teemat: oppimisen arviointi, yhteistoiminnalliset menetelmät ja opetuksen suunnittelu. Näiden vahvistamista on jo tehostettu lukupiirityöskentelyllä. Jatkossa tullaan vahvistamaan mainittuja osatekijöitä lähiopetusjaksojen toteuttamistavan muutoksella. Kokeiluun tulee lähiopetuksen osalta malli, jossa aamupäivän tiedonhankinnasta, esimerkiksi luento-opetuksesta siirrytään iltapäivän yhteistoiminnallisiin pajoihin tai muuhun vastaavaan työtapaan.

Ryhmämuotoisessa opiskelussa on kiinnitetty huomiota opiskelijoiden itseohjautuvuuteen, ongelman määrittelyyn ja dialogisuuteen. Opinto-osiossa Tutkimus opettajan työn tukena, on erityisesti kiinnitetty huomio reflektiivisen ajatteluun harjaantumiseen ja dialogiin. Seminaareissa on käytössä step in – ajattelu, jossa opiskelija perehtyy itseään kiinnostavaan, omaa opettajuuttaan tukevaan tutkimukseen ja osallistuu keskusteluun hankkimansa tiedon tukemana. Seminaariin tulevat tutkimukset on rajattu käsittelemään oppimista, opetusta, opiskelua ja koulutusta. Keskusteluun nostetaan teemat, jotka yhdistävät opiskelijoiden valitsemissa tutkimuksissa. Myös ne tutkimukset, joiden teema poikkeaa tulevat erillisinä esitellyiksi. Toimintamallilla vahvistetaan dialogisuutta, motivoidaan reflektiivistä ajattelua ja osallisuutta. Opiskelijat odottavat tavanomaista

tutkimusesittelyjen jatkumoa, ja kun poikkeava toimintamalli esitellään, ajatukset ovat epäileviä

”... mitä tästä mahtaa oikein tulla”?

Kokemus on kuitenkin useimmille positiivinen.

” Oli pedagogisesti mahtavaa keskusteluttaa meitä, kun olimme kukin valinneet kiinnostuksen kohteemme ajankohtaisista tutkimuksista. Tämä oli jotakin sellaista, että se ylitti odotukset. Koskaan emme olisi yksin pystyneet ottamaan haltuun tällaista määrää uusia näkökulmia!”

Opiskelijat näkevät myös välittömiä soveltamismahdollisuuksia työtavalle omassa opetuksessaan.

Osa opiskelijoista kokee seminaarin haastavana, jopa raskaana. Työtapa edellyttää jatkuvaa keskustelun seuraamista ja analyysiä sen kulusta. Tavoitteena on, että opiskelija kiinnittyy mukaan keskusteluun aina kun hänen lukemansa tutkimuksen tulokset tai menetelmät tms. ovat keskusteluun kiinnittyviä ja sitä tukevia.. Keskusteluteemojen kokoamiseksi seminaari alkaa opettajan toimesta tutkimuskysymysten ja avainkäsitteiden kartoituksella. Opettaja myös avaa keskustelun ensimmäisestä teemasta. Kokemukseksi on vahvistunut, että teemasta toiseen siirtyminen tapahtuu joustavasti. Tutkimusten yksityiskohtaiset bibliografiset tiedot sekä esittely tutkimusmenetelmistä, aineistosta ja keskeisistä tuloksista on luettavissa verkkotyötilassa.

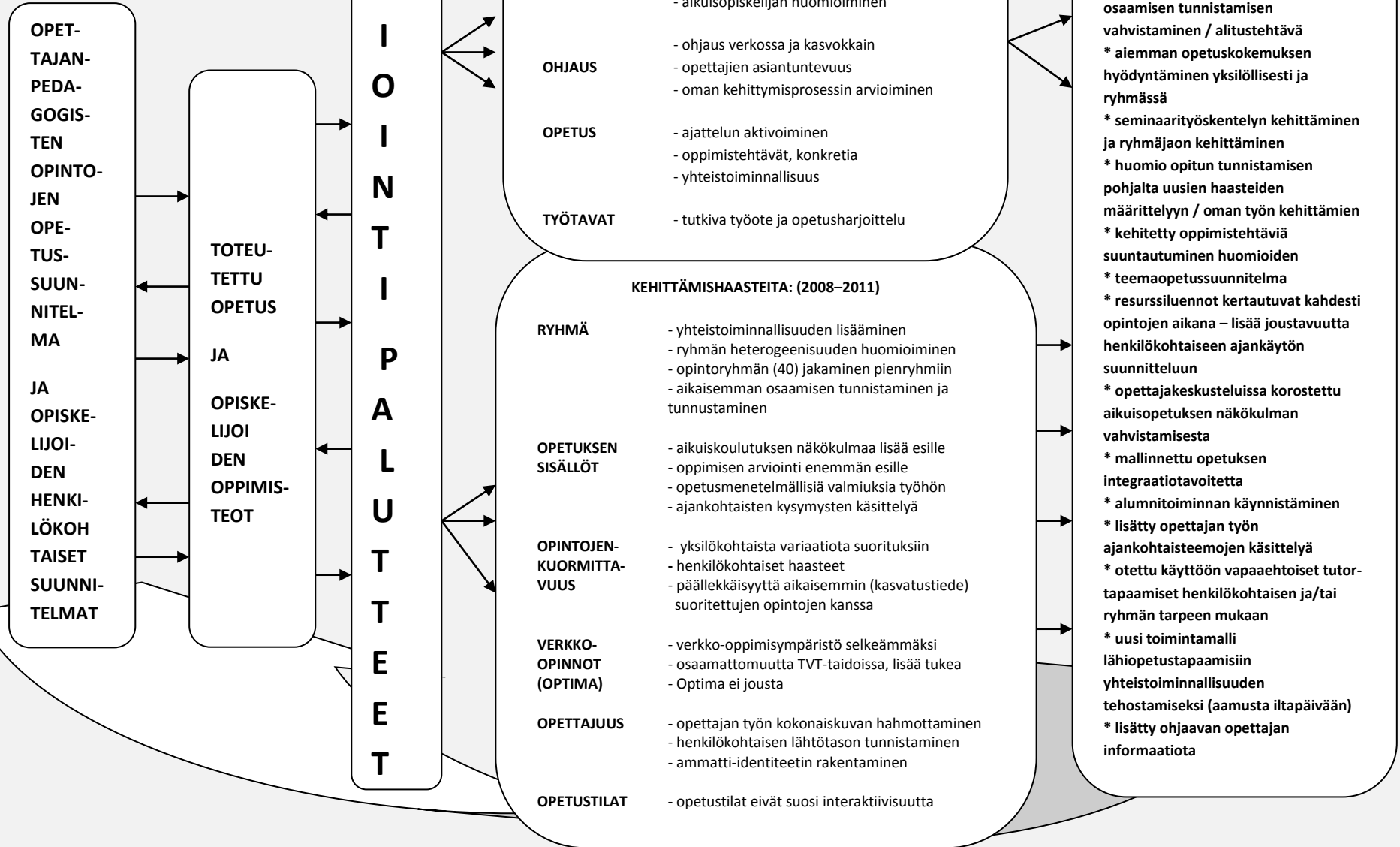
Yhteistoiminnallisuuden vahvistamiseksi ja opiskelijan odotuksiin vastaamiseksi opintoihin on otettu mukaan lukupiirimuotoinen oppimistehtävä. Lukupiirityön tulokset jaetaan yhteisesti lähitapaamisissa. Opiskelijat muodostavat lukupiiriryhmät yhteisesti avattujen ongelmien ja niihin kiinnittyvien kysymysten ympärille, oman suuntautumisensa ja kiinnostuksensa mukaan. Työskentely tapahtuu verkossa ja lähitapaamisissa.

Verkkotyötilan visuaalisella ilmeellä ja sisällöllä pyritään osaltaan tukemaan kokonaisuuden hahmottamista yksittäisten suoritusten sijaan. Yksilöllisen kehittymisen ja henkilökohtaisten vahvuuksien tiedostamista tuetaan yhteistoiminnallisilla tehtävillä.

Aikuiskoulutuksen näkökulman vahvistamista painotettiin palautteissa. Erityisesti tuotiin esille luentomuotoisen opetuksen sisältöjen ja lähestymistapojen olevan ajoittain etäällä opintojen keskiöstä vaikka aihepiiri sinänsä koettiin merkittävänä. Yliopiston tilat eivät opiskelijoiden mielestä tue oppimista ja ajankohtaisesti tiloja on vaikea muuttaa sopiviksi; 40 opiskelijan ryhmälle on vaikea saada käyttöön fyysisesti yhteistoiminnallisuutta tukevaa tilaa. Opiskelijat ovat myös esittäneet alumnifoorumin aikaansaamista pedagogisiin opintoihin. Osin tähän on jo vastattu vierailevien luennoitsijoiden avulla osiossa Ajankohtaista aikuis- ja ammatillisessa koulutuksessa. Toimintamuotoa kehitetään edelleen.

Opintojen kuluessa opiskelijat kokevat epävarmuutta, onko kaikki ajankohtaiset, vaadittavat tehtävät suoritettu ja mitä vielä puuttuu. Tämä epävarmuus heijastaa opiskelijoiden itseohjautuvuuden puutetta. Opintosuoritukset on listattu yksiselitteisesti opinto-oppaassa, joka on luettavissa printtiversiona ja verkkotyötilassa. Verkkotyötilan aloitussivulla (kts. liite 1.) on pyritty selkeästi aikajaksoin ja sarakejaolla ilmaisemaan, mitä tapahtuu lähiopetuksen luennoilla, mitä tehtäviä ajankohtaisesti avautuu ja milloin ne tulee olla työstettynä sekä erikseen esitettynä harjoitteluun ja opettajana kehittymisen reflektioon liittyvät tehtävät. Useat opiskelijat ovat perehtyneet materiaaleihin ja pitävät käytäntöä hyvänä. Ne, jotka kyselevät toistuvasti varmistuakseen opintojensa tilasta, osoittavat, että materiaaleihin ei ole perehdytty, omaehtoista hakua ei suoriteta ja/tai verkko-opiskelussa on puutteita. Esimerkiksi hyper-tekstien käyttö on koettu joskus ”kätkemisenä ja piilotteluna; *koskaan ei tiedä mitä sieltä vielä löytyy*”. Tämän ongelman välttämiseksi verkkotyötilassa on ajoittain ollut käytössä opintojen tsekkauslista – kysymykseksi jää, pitäisikö se uudelleen ottaa käyttöön? Toisaalta aikuisopiskelijan itseohjautuvuuden näkökulmasta toiminto on tarpeeton. Kuviossa 5 on esitetty koosteena edellä kuvattu palautteen huomioiminen opetuksen suunnittelussa.

Kuvio 5. Palaute opetuksen kehittämisessä

Sulauttaen kumuloituvasti 2008–2011

Lopuksi

Opintojen kehittämisen keskiössä on monitieteisyys. Se rakentuu rikkaudeksi yhteistoiminnallisuuden ja verkostoitumisen näkökulmasta. Eri tieteenalojen traditioiden ja käsitteistön saattaminen kasvatustieteellisen ymmärryksen yhteyteen saa refleктоijan kohtaamaan pedagogiikan perusperiaatteiden tasolta alkaen. Opettajan työn yhdistäminen, esimerkiksi yrittäjyyteen tai sosiaalityöhön tai taiteilijuuteen, haastaa opiskelijan pohtimaan muun muassa: mitä ajattelen/tiedän oppimisesta, mitä työelämän eri toimialojen yhteiskunnallisesta funktiosta tai vaikkapa koulutuspolitiikan ajankohtaisista ratkaisuksista? Näihin kysymyksiin opettajaksi opiskelevan tulee ottaa kantaa viimeistään harjoitteluoppilaitoksessa. Omalle asiantuntijuudelle rakentuvan ammatti-identiteetin tunnistaminen antaa varmuutta toimia työelämässä. Pedagogisten opintojen alussa usein esille tuleva ”oikea opettajuus” merkityksellistää opiskelijan käsityksen muodollisesti pätevästä opettajasta. Se ei niinkään arvioi opettajana toimimisen tiedollisia ja taidollisia valmiuksia.

Opiskelijapalaute vahvistaa, että opiskelumotivaatio heijastuu palautteissa ja palautteista nousee myös ristiriitaisuuksia. Toisaalta toivotaan omaa ryhmää tieteenaloittain eriyttäen, toisaalta painotetaan monitieteistä yhetyttä oppimista tukevana rikkautena ja vertaistukea vahvistavana. Aiemman opiskellun hyväksilukeminen ei ole aina yksiselitteisesti osoittautunut hyödylliseksi. Kirjallisissa tehtävissä ja harjoittelussa on ilmennyt oleellisia puutteita jo opiskelluissa tiedoissa tai tiedostamisessa aikuis- ja ammatillisen koulutuksen kontekstiin kiinnitettyinä. Keskimääräiset tulokset vahvistavat kuitenkin käsitystä, että opintojen suunnittelussa ja järjestämisessä on onnistuttu laadukkaasti.

Opintojen työelämävastaavuus on ilmeinen ja merkitsevä. Opetustoimen ammattiin pätevytyminen lisää opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia konkreettisesti. Opinnot palvelevat maisteritutkinnon suorittaneiden jatko- ja täydennyskoulutuksena ja osin PD-koulutuksena. Myös työvoimahallinto on ostanut opiskelijapaikkoja akateemisen tutkinnon suorittaneille työttömille tai työttömyysuhan alaisille henkilöille. Tässä kiintiössä on ollut mukana muun muassa perusopetuksessa opetettavien aineiden, kuten äidinkieli ja kirjallisuus tai Englannin kieli, aineenopettajalta vaadittavat opinnot suorittaneita henkilöitä. Jo opetustyössä kokeneiden henkilöiden oivallus oman työn kehittämisestä on ollut palkitsevaa sekä opiskelijalle että kouluttajille. Laaja-alainen pohdinta aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseksi on monien osalta osoittautunut vieraaksi. Opintoryhmässä on tarkasteluajanjaksolla ollut mukana myös Lapin korkeakoulukonsernin työntekijöitä, joiden osalta opinnot on myös pyritty suuntaamaan laaja-alaisesti, ei keskittyen ainoastaan korkeakoulupedagogiikkaan vaikka oman työn kehittämishaasteiden tavoittaminen on heillekin sallittua ja siihen on kannustettu.

Opettajuus rakentuu reflektiossa. Tunnistamalla ja tunnustamalla oman osaamisensa vahvuudet ja kehittämishaasteet syventyy osaaminen. Ammattiopetuksessa opettajan työelämätaidot ja ammatti osaaminen ovat edellytys oppimisen edistämiseksi. Opettajuuden rakentuminen monitieteellisenä asiantuntijuutena, pedagogisen osaamisen ja substanssialan tietojen ja taitojen hallinnan kokonaisuutena luo varmuutta arjen toimintoihin.

Kumuloituvan, sulauttavan toimintamallin toteuttaminen erillisissä opettajan pedagogisissa opinnoissa vaatii selkeää perehdyttämistä ja valintojen perustelua. Kokonaisuuksien hahmottaminen osioiden sijaan, sekä *miten opittiin – ajattelun* nostaminen *mitä opittiin - ajattelun* rinnalle on keskeistä. Opiskelijat kertovat tottuneensa suorittamaan kokonaisuuksien sijaan valinnaisia opintojaksoja haluamassaan järjestyksessä. Pedagogisissa opinnoissa yksilölliset valinnat ovat riippuvaisia opintojen etenemisestä ja perustelluista pedagogisista ratkaisuista, osin kouluttajien osin opiskelijan itsensä tekemänä.

Palautteen perusteella opintojen lähitulevaisuuden kehittämisen keskiössä on oppimista tukevan ratkaisun löytäminen ryhmäjaon osalta. Millä perusteella ja miten aikataulullisesti toteutettuna? Yhteistoiminnallisuuden lisääminen on selkeä tavoite ja tukee toteutuessaan oppimista sekä vatsaa opiskelijoiden toiveisiin. Käytännön toteutuksessa vahvistetaan opintojen aloitusorientaatiota kumulatiivisen oppimisen sekä sulautuvan opetuksen ajattelun sisäistämiseksi. Opiskelijoiden aiemmin suorittamat opinnot ja kokemusperäisesti saavutettu tieto/taito pyritään kiinnittämään opintoihin entistä paremmin ja lisäämään joustavuutta. Lähtökohtaisesti tuetaan opiskelijan jatkuvan oppimisen näkökulmaa: sille, mitä jo osaan rakennan uutta. Aikuisopettajan/-kouluttajan ja aikuisopiskelun näkökulmaa tullaan edelleen painottamaan muun muassa vierailevien luennoitsijoiden ohjeistuksessa.

Ohjaavilta opettajilta saadun palautteen perusteella on vahvistettu heidän tietoisuuttaan opintokokonaisuudesta ja pyritään jatkamaan keskustelua syventävän harjoittelun toteuttamisesta. Erityisen miellyttävää on todeta, että monet opettajat ovat toimineet useita kertoja ohjaavina opettajina vaikka sopimuksia harjoittelijoiden ottamisesta ei oppilaitosten kanssa ole. Monet ilmaisevat jatkuvasti halukkuutensa ottaa ohjaukseensa työssä oppimaan.

Yhteenvetona on tarpeen todeta, että hyväksi havaittu tulee säilyttää ja vahvistaa, muutospaineen kohteena olevia osatekijöitä kehittää ja uusia ideoita ottaa mukaan perustellusti. Tutkimuksellisesti on jatkossa mielenkiintoista suunnata tarkastelu opiskelijoiden kokemuksiin maisterivaiheen opintojen parhaista oppimiskäytännöistä.

...ja kiitos opettajan pedagogisista opinnoista! Ne ovat olleet todella hyödylliset!

Vaikka opintojen loppuun saattaminen ajan puutteen takia myöhästyi ja jäi aika viime tippaan, olen erittäin iloinen saamastani kokemuksesta, palautteesta ja kaikista aiheeseen liittyvistä keskusteluista.

Nämä opinnot ovat todella opettaneet minut ajattelemaan!:)

On ollut puhetta, että opettajantyöni jatkuisi XXXXopistossa ja en ole koskaan odottanut mahdollisen työsopimukseni allekirjoitusta näin innolla!

Erityisesti tänä vuonna teorian ja käytännön yhdistäminen on tuottanut minulle henkilökohtaisesti paljon onnistumisen iloa ja oivalluksia ja minulla on paljon ideoita jo seuraaville kursseille! Myös viimeistellessäni opintojeni kirjallisia töitä, tuli paljon hienoja oivalluksia ja ajatuksia opettajuudesta:)..."

Palautteen palautetta opiskelijalta opintojen päättyessä sähköpostiviestinä 6.6.2011

Lähteet

- Atjonen, P.** 2005. Kasvatusta ja opetusta koskeva ydinaines luokanopettaja- ja aineenopettajakoulutuksessa. Vokke-seminaari, esitelmä 5.11.2005.
<http://www.helsinki.fi/vokke/dokumentit/atjonen051103.ppt>; luettu 12.1.2008
- Ausubel, D.P.** 1968. Educational Psychology: A Cognitive view. New York: Holt
- Biggs, J.** 1996. Enhancing Teaching through Constructive Alignment. Higher Education, 32.
- Hakkarainen, K., Palonen, T. & Paavola, S.** 2002. Kolme näkökulmaa asiantuntijuuden tutkimukseen. Psykologia. Vol. 37 (6), 448–464.
- Heikkinen, H & Syrjälä, L.** (toim.) 2002. Minussa elää monta tarinaa. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hellström, M.** 2008. Sata sanaa opetuksesta - Keskeisten käsitteiden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S.** 1982. Kasvatustieteen käsitteistö. Keuruu: Otava.
- Isopahkala – Bouret, U.** 2008. Asiantuntijuus kokemuksena. Aikuiskasvatus. Vol 28 (2), 84–93.
- Jäntti, J.** 2008. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytännöt Kuopion yliopistossa. Recognition of Prior learning Practices in University of Kuopio. Oppimiskeskus. Walmiiksi Wiidessä Wuodessa-hanke. Kuopion yliopisto.
- Järvinen, A.** 1999. Opettajan ammatillinen kehitysprosessi ja sen tukeminen. Teoksessa A. Eteläpelto & P. Tynjälä (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus: Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Helsinki: WSOY, 258–274.
- Kansanen, P., Tirri, K., Meri, M., Krokfors, L., Husu, J., & Jyrhämä, R.** (2000). Teachers' pedagogical thinking: Theoretical landscapes, practical challenges. Peter Lang Publishing: American University Studies / Series XIV. Education: 47.
- Karjalainen, A.** 1999. Koulutuksen laatujärjestelmän perusteet. Oulun yliopisto. http://www oulu.fi/opetkeh/pdf/verkkojulkaisut/koulutuksen_laatujaarjestelman_perusteet_karjalainen.pdf
- Koskinen, H.** 2007. Odotuksia ja toteutumia. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opetus- ja kasvatusalan täydennyskoulutusyksikkö. Lapin yliopisto. <https://www.webhallinta.ulapland.fi:8443/loader.aspx?id=4a998c4f-7b83-489a-bd11-c67c587bae58>
- Koskinen, H.** 2009. Opettajuus rakentuu reflektiossa. Teoksessa W5W2 – Pilotoinnilla kohti oppimisen kumuloitumista (toim.) Rahkonen, A.; Isola, M. & Wennström, M. Oulun yliopiston opetuksen kehittämissyksikön julkaisuja. Dialogeja 12. 102–117. Saatavissa myös:
http://www oulu.fi/oky/julkaisut_ja_materiaalit/dialogeja/dialogeja_12.pdf
- Koskinen, H.** 2010. Reflective learning in blended process. Teoksessa Sulautuva opetus; käytäntöjä ja pedagogiikkaa (toim.) Joutsenvirta, T. & Myyry, L.. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellisen tiedekunnan verkko-opetuksen kehittämissyksikkö. Verkkojulkaisu: <http://www.helsinki.fi/valtiotieteellinen/julkaisut/sulautuva2010.pdf>
- Levander, L.** 2002. Reflektio yliopisto-opettajan työssä. Teoksessa Lindholm – Yläne, S. & Nevgi, A. 2002. (toim.) Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Helsinki: WSOY.
- Levonen, J. & Joutsenvirta, T. & Parikka R.** 2006. Blended Learning – Katsaus sulautuvaan yliopisto-opetukseen. URL: <http://www.valt.helsinki.fi/piirtoheitin/sulautus1.htm>, luettu 1.11.2008
- LITTLEJOHN, A. & Pegler, C.** 2007. Preparing for blended learning. Routledge
- Macdonald, J.** 2006. Blended learning and online tutoring: a good practise guide. Aldershot: Gower
- Mezirow, J.** et.al. 1995. uudistava oppiminen. Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen oppimateriaaleja. 23.
- Niemi, H.** 1995. Opettajan ammatillinen kehitys. Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja A3/1995. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.
- Ojanen, S.** 1996. Reflektion käsite opettajankoulutuksessa. Muotihulluus vai kasvatusreformin kulmakivi? Teoksessa Ojanen, S. (toim.) Tutkiva opettaja 2. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 55.
- Sadler-Smith, E., & Evans, C.** 2006. Learning styles in education and training. *Education + Training*, 48(2/3), 77-83.
- Singh, H.** 2003. Building Effective Blended Learning Programs. Issue of Educational Technology. Vol 43 (6), 51–54.
- Stubbs, M., Martin, I. & Endlar, L.** 2006. The structuration of blended learning: putting holistic design principles into practice. British Journal of Educational Technology 37, 163–175.
- Säntti, J.** 2008. Opettajan muuttuva työ vastakohtaisuuksien näkökulmasta. Kasvatus & Aika 2 (1) 2008, 7–22.
- Tynjälä, P.** 2004. Asiantuntijuus ja työkalut opettajan ammatissa. Kasvatus. Vol.35 (2), 174–190.

Liite 1. Optima verkkotyötilan aloitusnäky

- [OPINTO-OPAS](#)
- [TIETEELLINEN TIEDONHANKINTA](#)
- [OPTIMA-OPAS](#)
- [OHJEITA KIRJALLISIIN TÖIHIN](#)
- [VERKKOTUTOR](#)
- [AIKUISOPISKELIJAN OPAS](#)

Lapin yliopisto

ERILLISET

OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT 60 op

... ajankohtaista keskustelua...

...meidän chatti...

- [OPINTOJEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEITA](#)
- [LUENTOTEEMOJEN KÄSITTELY](#)
- [POISSAOLOTAPAUKSISSA](#)
- [TIETOA OPETTAJAN KELPOISUUDESTA](#)
- [ODOTUKSIA JA TOTEUTUMIA](#)- palautetta opettajan pedagogisista opinnoista (2004-2007)

	<i>kontaktissa lähiopetuksessa; luennot ja seminaarit</i>	<i>itseopiskelua ja yhteistoiminnallisia tehtäviä</i>	<i>opettajuuden kehittymisen reflektiotehtävät (ABCD) ja ohjattu harjoittelu</i>
1. lähi- opetus- jakso kalenteri	• yleisorientaatio opintoihin ja opettajuuteen (Helena Koskinen) • -opettajan asiantuntijuus ja sen arvioiminen (Helakorpi) • Lost and Found-valinnat • ryhmätoiminnan (Seija Tuovila) • ja vuorovaikutustaitojen (Ville Jakkula) • harjoituksia • opettaminen ammattina (Kaarina Määttä), materiaali jaetaan luennolla • oppimisen ja opetuksen teoreettisia perusteita (Outi Ylitapio-Mäntylä)	Kasvatustieteelliset teoriaopinnot • luento-ym reflektiot portfoliota koostavaan päiväkirjaan Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettyä pedagogisten työtilaan.	• A) ...tästä aloitan... - analyttistä reflektiota • Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu

2. lähi- opetus- jakso <u>kalenteri</u>	• <u>oppimisen ja opetuksen ajankohtaiset teemat (lukupiirit)</u> • <u>orientaatio harjoitteluun ja opetuksen suunnitteluun</u> (Helena Koskinen) • verkkopedagogiikasta/katso 17.1.2012 tässä <u>tietoa verkko-opetuksesta itseopiskeluun</u> • <u>opetuksen ja oppimisen aktivoiminen</u> (Helena Koskinen)	<u>Kasvatustieteelliset teoriaopinnot</u> • <u>ennakkotehtävä/erilainen oppija</u> VALMIS: 7.11.2011 • <u>aktivoivat työtavat; menetelmäworkshop</u> VALMIS: 15.11.2011 • <u>lukupiirityöskentely ajankohtaisista teemoista</u> VALMIS: 7.12.2011 • luento-ym reflektiot <u>portfoliota koostavaan päiväkirjaan</u> Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettynä pedagogisten työtilaan.	• B) <u>Opettajan asiantuntijuus</u> • C) <u>Oma pedagoginen osaaminen</u> - arvioivaa reflektiota tukevat tehtävät oman etenemisen mukaisesti • <u>Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu</u>
3. lähi- opetus- jakso <u>kalenteri</u>	• <u>tutkimus opettajan työn tukena / orientaatio tutkielmaan</u>: ryhmä A (Helena Koskinen) • teema/hands on: <u>mielekäsoppiminen, itsearviointi ja kompetenssit</u> (Helena Koskinen) • <u>aktivoivat työtavat</u> / menetelmäworkshop (yhteistoiminnallisesti opiskelijat ja Helena Koskinen)	<u>Kasvatustieteelliset teoriaopinnot</u> • <u>ajankohtaisia tutkimuksia</u>: ESITTELYT: ryhmä A: 14.11.11 • <u>aktivoivat työtavat; menetelmäworkshop</u> ESITTELYT 15 ja 16.11.11 • luento-ym reflektiot <u>portfoliota koostavaan päiväkirjaan</u> Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettynä pedagogisten työtilaan.	• B) <u>Opettajan asiantuntijuus</u> • C) <u>Oma pedagoginen osaaminen</u> - arvioivaa reflektiota tukevat tehtävät oman etenemisen mukaisesti • <u>Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu</u>

4. lähi- opetus- jakso <u>kalenteri</u>	• <u>erilainen oppija</u> (Sai Väyrynen) • oppimisen ja opetuksen ajankohtaiset teemat; <u>lukupiirityöskentelyn purku</u> (yhteistoiminnallisesti opiskelijat ja Helena Koskinen) • <u>tutkimus opettajan työn tukena / orientaation tutkielmaan</u>: ryhmä B (opiskelijat ja Helena Koskinen)	<u>Kasvatustieteelliset teoriaopinnot</u> • <u>erilainen oppija/sovellustehtävä</u>: VALMIS: 31.3.2012 • <u>ajankohtaisia tutkimuksia</u>: ESITTELYT: ryhmä B: 9.12.11 (ryhmäjako kansioden ohjeistuksessa) • <u>lukupiirien työiden esittelyt</u> 7.12.2011 • luento-ym reflektiot <u>portfoliota koostavaan päiväkirjaan</u> Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettynä pedagogisten työtilaan.	• B) <u>Opettajan asiantuntijuus</u> • C) <u>Oma pedagoginen osaaminen</u> - arvioivaa reflektiota tukevat tehtävät oman etenemisen mukaisesti • <u>Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu</u>
5. lähi- opetus- jakso <u>kalenteri</u>	• ajankohtaista ammatillisessa ja aikuiskoulutuksessa: <u>maanantai</u>: * Yrittäjyyskoulu ja Taitajat (Anne Ruotsalainen) * <u>Ammattiosaamisen arvioinnista</u> (Sirkka Karjalainen) <u>tiistai</u>: * <u>Yhteistoiminnallisuus ja kuulumisen tilat verkossa</u> (Virpi Vaattovaara) * <u>Arvioinnista</u> (Eva Raudasoja)	<u>Kasvatustieteelliset teoriaopinnot</u> • <u>tutkielman/artikkelin ideapaperi oman etenemisen mukaisesti</u> • luento-ym reflektiot <u>portfoliota koostavaan päiväkirjaan</u> Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettynä pedagogisten työtilaan.	• B) <u>Opettajan asiantuntijuus</u> • C) <u>Oma pedagoginen osaaminen</u> - arvioivaa reflektiota tukevat tehtävät oman etenemisen mukaisesti • <u>Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu</u>

6. lähi- opetus- jakso <u>kalenteri</u>	Tutkimus opettajan työn tukena: -osallistuminen tutkielmaseminaariin oman opintosuunnitelman mukaisesti; seminaarit viikoilla 8, 19, 21, 36/2012	<u>Kasvatustieteelliset teoriaopinnot</u> <u>tutkielma/artikkeli, opponointi ja osallistuminen seminaariin</u> - luento-ym reflektiot <u>portfoliota koostavaan päiväkirjaan</u> Päiväkirja voi olla myös muussa tilassa ja linkitettyä pedagogisten työtilaan <u>VALMIIT TUTKIELMAT / ARTIKKELIT</u>	B) <u>Opettajan asiantuntijuus</u> C) <u>Oma pedagoginen osaaminen</u> - arvioivaa reflektiota tukevat tehtävät oman etenemisen mukaisesti D) <u>oman asian-tuntijuuden arviointia</u> - arvioivaa ja kriittistä reflektiota tukeva tehtävä oman etenemisen mukaisesti <u>Harjoittelut: - orientoiva ja syventävä harjoittelu</u>
opintojen loppuun- saattaminen	henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti	kts. tehtävät edellä	kts. tehtävät edellä
<u>ajankohtaista keskustelua</u>	<u>opinto-opas</u>	<u>verkkotutor</u>	<u>hyödyllisiä linkkejä</u>
			<u>ylös</u>

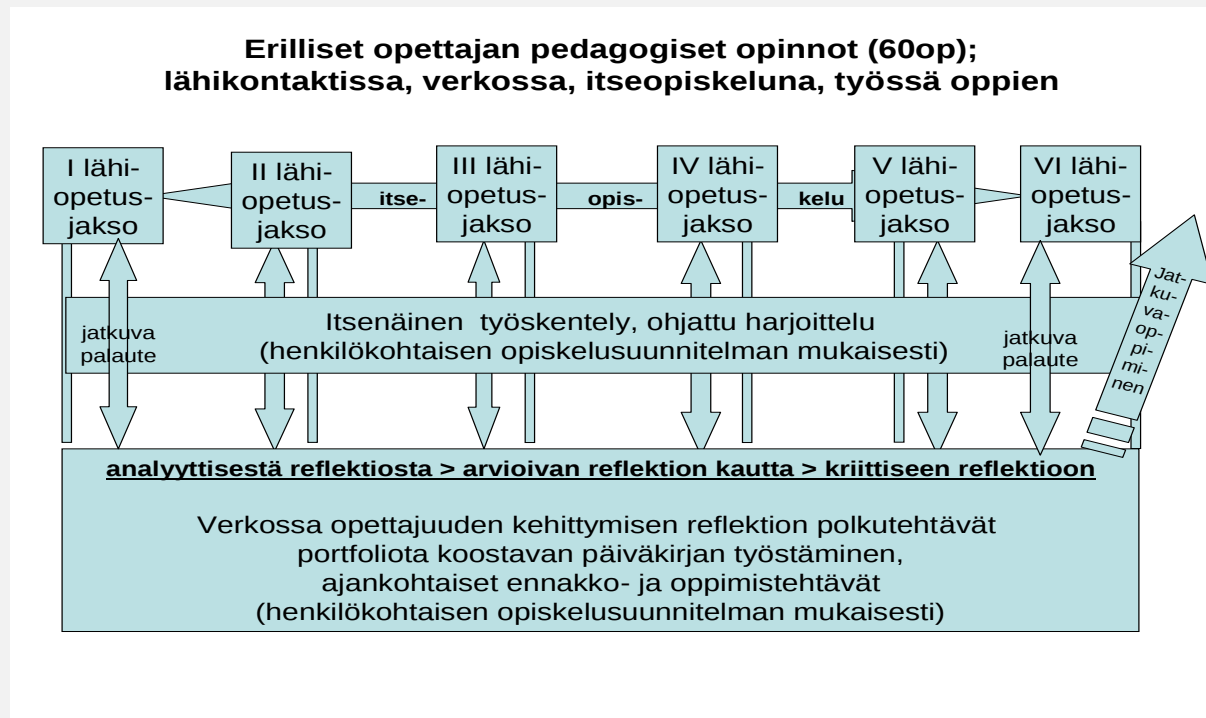
Liite 2.

KKOP0000 OPETTAJAN PEDAGOGISET OPINNOT (60op)

Teachers' Pedagogical Studies (60 ects)

OPETUSSUUNNITELMA 2010–2011

Opettajan pedagogiset opinnot toteutetaan sulautuvan opetuksen (blended learning) periaatteiden mukaisesti opinnot sisältävät kontaktiopetusta, itsenäistä työskentelyä, verkko-oppimisympäristössä toteutuvaa opiskelua sekä ohjattua harjoittelua. Lähiopetusjaksojen opiskelu tukee opetusharjoittelun suorittamista, opettajuuden kehittymisen reflektiota sekä itsenäistä opettajana toimimista. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen prosessin toteuttaminen yhteistoiminnallisesti ja opiskelijälähtöisesti niin, että opiskelijan henkilökohtainen suuntautuminen opetuslalla otetaan huomioon ja se vahvistuu opintojen kautta. Opinnit sisältävät kasvatustieteellisiä teoriaopintoja (20 op), didaktisesti painottuneita opintoja (14 op) sekä ohjattua harjoittelua (14 op) ja ammatillista kehittymistä tukevia opintoja (12 op).

Tavoitteet:

Opintokokonaisuuden jälkeen opiskelija:

- tuntee opetustyön oppimisteoreettisia lähtökohtia (oppimiskäsitykset, oppimistyyli, tiedonkäsitys) ja tiedostaa ne oman toimintansa perusteiksi oppimisprosessin ohjaajana
- tuntee erilaisia lähestymistapoja opetussuunnitelmiin
- tuntee linjakkaan opetuksen teoreettisen mallin
- osaa suunnitella, toteuttaa, ohjata ja arvioida itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti linjakkaita oppimistilanteita huomioiden henkilökohtaisen osaamisensa soveltamisen käytäntöön
- perustelee opetustilanteiden suunnittelussa, toteuttamisessa, ohjauksessa ja arvioinnissa tekemiään valintoja teoreettisesti sekä huomioiden saamansa palautteen
- osaa valiten oppijan itseohjautuvuutta ja aktiivisuutta edistäviä ohjaus/opetusmenetelmiä
- tiedostaa verkko-opetuksen mahdollisuudet ja niiden yhteydet oppimisnäkömyksiin

- harjaantuu käyttämään ja arvioimaan Optima -verkko-oppimisympäristöä oppimisen toteuttamisessa
- tiedostaa toimintakulttuurin vaikutukset oppimisympäristön rakentumiselle
- tuntee harjoitteluoppilaitoksen organisaation ja sen toimintaa säätelevää lainsäädäntöä ja työelämäyhteyksiä
- osaa perustella vuorovaikutuksen ja dialogin merkitystä oppimisprosessissa
- tiedostaa ryhmädynaamisten tekijöiden merkityksen oppimisympäristön rakentumisessa ja oppimisen tukemisessa sekä harjaantuu havainnoimaan oppijoita ryhmän jäsenenä
- tunnistaa oppijoiden erilaisuuden oppimisvaikeuksien ja monikulttuurisuuden näkökulmasta ja osaa tukea heitä oppimisessa
- osaa eritellä erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja kommunikaatioon vaikuttavia tekijöitä
- harjaantuu arvioimaan oppimista
- harjaantuu keräämään, vastaanottamaan ja antamaan palautetta läpi opintojen jatkuvana prosessina sekä henkilökohtaisen kehittymisen että oppimisen ohjauksen näkökulmista
- tiedostaa henkilökohtaisen käyttöteorian kehittymisprosessin
- tunnistaa henkilökohtaiset vahvuudet ja aiemmin hankkimansa osaamisen vaikutukset opettajuuden kehittymiselle tuntien kumulatiivisen oppimisen periaatteet
- osaa arvioida omaa asiantuntijuuttaan työelämälähtöisesti
- tiedostaa oman pedagogisen toimintansa jatkuvasti kehittyvänä prosessina ja laatutyönä
- tiedostaa työssä jaksamisen haasteet ja työn eettiset normit
- harjaantuu tutkivassa työtöteessä: osaa dokumentoida, analysoida ja raportoida kasvatustieteelle ominaisella tavalla opetusta, oppimista tai koulutusta käsittelevää teemaa
- asennoituu rakentavan kriittisesti koulutuksen/ opetuksen toteuttamistapoihin ja niiden kehittämiseen
- asennoituu oman osaamisensa päivittämiseen aktiivisesti

Toteutus- ja työmuodot: lähiopetustapaamisissa luennot, harjoitukset ja seminaarit, verkkotyöskentely yksin ja ryhmässä, itsenäinen työskentely ja ohjattu harjoittelu. Luentojen, oppimistehtävien, harjoitusten ja seminaarien tavoitteena on tukea opiskelijaa syventävässä harjoittelussa toteutuvan opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä henkilökohtaisen asiantuntijuuden kehittymisen reflektiossa.

Arviointi: hyväksytty – hylätty – täydennettävä, tutkielma arvioidaan 5-1, täydennettävä

Ajankohta: 1.8.2010–31.12.2011

Kohderyhmä: erillisen haun kautta valitut Lapin yliopiston tiedekuntien opiskelijat

Aikataulu: lähiopetus tapahtuu viikoilla 37,41,45,49 /2010 ja 3,8,17,19,21/2011

Korvaavuudet: kasvatustieteen tai aikuiskasvatustieteen perusopinnot korvaavat opintoihin kuuluvat 20 op kasvatustieteellisiä teoriaopintoja

Vastuhenkilö: Helena Koskinen

Opetuskieli: suomi

Ilmoittautuminen: opintoihin ilmoittaudutaan opinto-oikeuden alkaessa, opinto-osiokohtaisia tms. ilmoittautumisia ei tarvita; lähiopetusjaksoille on osallistumisvelvollisuus

Suoritettavat opintokokonaisuudet:

KKAK1000 KASVATUSTIETEEN TEORIAOPINNOT

20 op

Theories of education

- toteutuvat integroituna kasvatustieteiden tiedekunnan perusopetuksessa tiedekunnan opetussuunnitelman mukaisesti
- kasvatustieteen teoriaopintojen erityistavoitteena on saada opiskelijan tiedostamaan opintojaksojen sisältöjen yhteys omaan opetustyöhön, oppimisen ohjaukseen ja arviointiin sekä saattaa omaksumaan tieteenalalle ominaisia käsitteitä

AKAS1101 Aikuiskasvatustieteen perusteet

(5 op) **TAI**

KKAS1101 Kasvatustieteen perusteet	(5 op)
KKAS1102 Kasvatus- ja kehityspsykologia	(4 op)
KKAS1103 Kasvatussosiologia, yhteiskunta ja kulttuuri	(3 op)
KKAS1104 Oppiminen ja opetuksen suunnittelu	(4 op)
MKAS1101 Johdatus mediakasvatukseen	(4 op)

KKOP0100 OPPIMINEN JA OPPIMISOTIMINNAN OHJAAMINEN 14 op

Learning and facilitating learning

KKOP0110 Aikuiskoulutuksen oppimisympäristöt ja

oppimistoiminnan ohjaaminen

(8 op)

Learning environments in adult education and facilitating adult learning

Sisältö: aikuisopetuksen ja oppimisen teoreettiset ja didaktiset perusteet, oppimisen aktivoiminen ja edistäminen, opetuksen suunnittelu ja toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen sekä etä-/verkkopedagogiikka, koulutuksen työelämäyhteydet

Vaadittavat suoritukset: osallistuminen lähiopetusjaksojen luento-opetukseen sekä niihin liittyvä ennakkotehtävä, osallistuminen aine/aihealuekohtaiseen verkkokeskusteluun sekä aktivoivien työtapojen workshopin toteuttamiseen

Oheiskirjallisuus:

Aikuisten oppimisen uudet muodot. Kohti aktiivista oppimista, Kajanto, A. (toim.) (1993)

Aktivoiva opetus, Lonka, K. & Lonka, I. (toim.) (1991)

Goodson, I., Opetussuunnitelman tekeminen. (2001)

Heinonen, S. & Jakku-Sihvonen, R. Johdatus koulutuksen uudistuvaan arviointiin (2000)

Kansanen, P. Opetuksen käsitemaailma (2004) Ps-kustannus: Jyväskylä

Koulutuksen arviointi. Lähtökohtia, malleja ja tilannekatsauksia. Olkinuora, E. & Jakku-Sihvonen, R. & Mattila, E., (toim.) (2002)

Lehtinen, E. & Jokinen, T., Tutor: itsenäistyvän oppijan ohjaaja. (1996)

Mortimore, P. Understanding Pedagogy and its Impact on Learning (8Ed.). (1999)

Poikela, E. & Poikela, S. (toim.) Ongelmista oppimisen iloa -

Ongelmaperustaisen pedagogiikan kokeiluja ja kehittämistä. University Press: Tampere (2005)

Ruohotie, P., Ammatillinen kasvu työelämässä. Ammattikasvatussarja 8. Tampereen yliopisto. Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos (luvut 2, 3 ja 5) (2.p 1995)

Uusikylä, K. & Atjonen, P. Didaktiikan perusteet. (2000)

Vuorinen, I., Tuhat tapaa opettaa. Moreno instituutin julkaisusarja Naantali (1993)

Väärälä, R., Ammattikoulutus ja kvalifikaatiot. (1995)

Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Sahlberg, P. & Sharan, S.(toim.) (2002) **Yliopisto- ja**

korkeakouluopettajan käsikirja. Lindholm-Yläne, S. & Nevgi, A. (toim.) (2007) WSOY: Helsinki

KKOP0120 Vuorovaikutus opetustyössä (3 op)

Communication in teaching

Sisältö: vuorovaikutustaidot, dialogi opetuksessa, ryhmäytyminen

Vaadittavat suoritukset: osallistuminen lähiopetustapaamisessa harjoituksiin sekä syventävään harjoitteluun liittyvä tehtävä

Oheiskirjallisuus:

Jauhiainen, R. & Eskola, M., Ryhmäilmiö (1994)

Kalliopuska, M. Sosiaaliset taidot (1995)

Kostiainen, E. Viestintä ammattiosaamisen ulottuvuutena. Jyväskylä (2003)

Laukkanen, A-M & Leino, T., Ihmeellinen ihmisääni. Äänenkäytön ja puhetekniikan perusteet, arviointi, mittaaminen ja kehittäminen (1999)

Pohjonen, J. & Collan, S. & Kari, J. & Karjalainen, M. (toim.) Teknologia koulutuksessa (1995)

Sahlberg, J. & Leppilampi, A. Yksinään vai yhteisvoimin - yhdessä oppimisen mahdollisuuksia etsimässä

Vali, M. (toim.) Nykytietoa puheviestinnän opetuksesta. Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen julkaisuja 20. (2000)

Valkonen, T. Puheviestintätaitojen arviointi. University printing House: Jyväskylä (2003)

Valo, M. (toim.) Haasteita puheviestinnän opetukseen. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä (1995)

KKOP0130 Erilainen oppija aikuiskoulutuksessa

(3 op)

Student Diversity in adult education

Sisältö: näkökulmia aikuisoppijaryhmien moninaisuuteen, aikuisten oppimisvaikeudet, monikulttuurisuus ja erilaisten oppijoiden kohtaaminen ja kommunikaatio.

Vaadittavat suoritukset: osallistuminen luento-opetukseen ja siihen liittyvä ennakkotehtävä sekä soveltava tehtävä

Oheiskirjallisuus ja muu materiaali:

Ahvenainen, O. & Holopainen, E. 1999. Lukemis- ja kirjoittamisvaikeudet

Arvonen, A. ; Katva, L. & Nurminen A. 2010. Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen. Opetus 2000. Juva: Ps-kustannus

Erityispedagogiikka ja aikuisuus, 2000. (toim.) Ladonlahti, T & Pirttimaa, R. Palmenia – kustannus: Helsinki

Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa, 2002. (toim.) Jahnukainen, M. Lastensuojelun keskusliitto. Helsinki

Näkökulmia ammatilliseen erityisopetukseen, 2008. (toim.) Hokkanen, E; Kaikkonen, L & Kotila, H. **Paananen, S.** 2006. Dysleksia, identiteetti ja biografinen oppiminen: dysleksia aikuisen elämänkerronnassa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. luettavissa

http://www.ulapland.fi/includes/file_download.asp?deptid=23476&fileid=11955&file=20071115094532.pdf&pdf=1

KKOP0200 AMMATILLINEN KEHITTYMINEN JA TUTKIVA TYÖOTE

26 op

Professional development and inquiring work orientation

KKOP0210 Opettajuus ja ammatillinen kehittyminen (4 op)

Teacher identity and professional development

Sisältö: monitieteinen asiantuntijuus, opettaminen ammattina, ammatillinen kehittyminen ja oman toiminnan arvioiminen, oman opiskelun ja oppimisen suunnittelu, reflektio sekä kriittinen arviointi yksilön ja työyhteisön tasoilla, opettajan työn eettiset kysymykset

Vaadittavat suoritukset: osallistuminen luento-opetukseen, portfolioa koostavan päiväkirjan työstäminen, opettajuuden kehittymisen reflektiota tukevien tehtävien (A= opiskelun ja oppimisen suunnittelu; B = opettajan asiantuntijuuden kollegiaalinen reflektointi + C = henkilökohtaisen pedagogisen osaamisen arvioiminen; D = portfolioarviointi) työstäminen verkkotyötilassa.

Oheiskirjallisuus:

Bollström-Huttunen, M; Pyysalo, R & Lonka, K. 2005. Matkaopas opettajalle. Helsinki: WSOY

Harjunen, E. 2002. Miten opettaja rakentaa pedagogisen auktoriteetin? Otteita opettajan arjesta. Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 10.

Hirsjärvi, S. , Remes, R. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi

Isopahkala- Bouret, U. 2008. Asiantuntijuus kokemuksena. Aikuiskasvatus. Vol 28 (2), 84–93.

- Kupias, P.** 2007. Kouluttajana kehittyminen. Helsingin yliopisto.
- Leino, J. & Leino, A-L.** 1997. Opettaminen ammattina. Helsinki: Kirjayhtymä
- Luukkainen, O.** 2004. Opettajuus: ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä? Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavilla <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5885-0.pdf>
- Oppiminen ja opettajuus.** 2002. Lehtinen, E. & Hiltunen, T. (toim.) Turku: Turun yliopisto
- Oppiminen ja asiantuntijuus.** 1999. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.) Porvoo: WSOY
- Oppiminen työssä ja työyhteisössä.** 2000. Järvinen, A., Kivisto, T. & Poikela, E. (toim.) Porvoo: WSOY
- Opetuksen tutkimuksen monet menetelmät.** 2004 (toim.) Kansanen, P. & Uusikylä, K. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus.*
- Paaso, A.** 2010. Osaava ammatillinen opettaja 2020. Tutkimus ammatillisen opettajan tulevaisuuden työnkuvasta. Acta Universitatis Lapponiensis 174. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino
- Parkay, F.W.** 2002. Becoming a teacher. Boston: Allyn and Bacon
- Patrikainen, R.** 1999. Opettajuuden laatu. Jyväskylä: PS-kustannus
- Puolimatka, T.** 2004. Kasvatus, arvot ja tunteet. Helsinki: Tammi
- Portfolion monet mahdollisuudet,** 1996. Pollari, P. & Kankaanranta, M. & Linnakylä, P. (toim. näkökulmasta). Jyväskylä kasvatustieteiden tutkimuslaitos
- Skinnari, S.** 2004. Pedagoginen rakkaus. Kasvattaja elämäntarkoituksen ja ihmisen arvoituksen äärellä. Jyväskylä: PS-kustannus
- Tutkiva opettaja 2.** 1996. Ojanen, S. (toim.) Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

KKOP0220 Ohjattu harjoittelu (orientoiva ja syventävä osio) (14 op)

Supervised practice

Sisältö: oppilaitoksen toimintakulttuuri, oppimisympäristöt, opetustilanteen suunnittelu ja toteuttaminen ja oppimisen arviointi ja palaute, opetussuunnitelmatyö, oppimateriaalin tuottaminen, oppilaitos työyhteisönä, opettaminen ammattina, oman toiminnan suunnittelu ja arvioiminen, asiantuntijuuden reflektio, oppilaitosten työelämäyhteydet

Orientoivan harjoittelun toteutus: Opiskelija **työstää Optimassa orientoivaa harjoittelua ohjaavaa lomaketta**, jossa hän täsmentää **henkilökohtaiset opetuksen seurantatavoitteensa. Tavoitteet suunnataan jokaisen opiskelijan osalta uusiin haasteisiin** opettajana/opettajaksi kehitymisessä: mihin asioihin haluaa erityisesti tutustua, mitä havainnoida sekä tarkastelee oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimintaa yleisesti.

Kontaktiopetusta seurataan 30 tuntia. Opiskelija seuraa paitsi oman aineensa opetusta myös mahdollisuuksien mukaan muuta opetustarjontaa, tutustuu opetussuunnitelmiin, opetusmuotoihin ja -menetelmiin, oppilaitoksen työelämähankkeisiin, oppilas-/opiskelijahuoltoon, selvittää opiskelija-arvioinnin perusteet sekä tutustuu oppilaitokseen työyhteisönä. Opiskelija perehtyy oppilaitoksen toiminnan ja laadun arviointiin.

Orientoiva harjoittelu on opiskelijan **itsenäistä työskentelyä** eikä vaadi ohjaavaa opettajaa.

Orientoiva harjoittelu suoritetaan **pääosiltaan ennen syventävää harjoittelua** ja se on hyvä suorittaa siinä oppilaitoksessa, jossa myöhemmin suorittaa varsinaisen opetusharjoittelun.

Orientoivan harjoittelun aikana opiskelija **työstää portfolioa koostavaa päiväkirjaa**, jossa hän tarkastelee asettamiensa tavoitteiden toteutumista ja reflektoi kokemuksiaan sekä pohtii omaa käsitystään ihmisestä, tiedosta ja oppimisesta huomioiden aiemmat kokemuksensa opettajuudesta. Päiväkirja täydennettynä syventävän harjoittelun havainnoilla ja reflektiolla voi toimia tutkielman/artikkelin lähtökohtana ja aineistona.

Syventävän harjoittelun toteutus: Opetusharjoittelu antaa mahdollisuuden kokeilla ja yrittää uutta, tehdä virheitä ja oppia niistä!

Harjoittelun voi suorittaa yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, ammatillisella toisella asteella tai vapaassa sivistystyössä (ei perusopetuksessa). Opiskelija etsii ja sopii itselleen harjoittelupaikan ja **ohjaavan opettajan**, joka vastaa opiskelijan ohjauksesta harjoitteluoppilaitoksessa. Ohjaavan opettajan tulee olla pedagogisesti pätevä. Yliopisto hyväksyy harjoittelupaikat. Opiskelija toteuttaa mahdollisuuksien mukaan ohjaavan opettajan opetusvelvollisuuteen kuuluvaa työtä 60 tuntia, johon ei sisällytetä tuntien suunnittelua ja valmistautumista. Syventävässä harjoittelussa tulee olla ryhmässä toteutettavaa **kontaktiopetusta 40 tuntia** ja **muuta opettajan työtä 20 tuntia**. Muu työ voi olla opinnäytteiden, itsenäisen opiskelun ja käytännön opiskelun ohjausta ja arviointia, osallistumista teemapäivien tai projektien suunnitteluun ja toteuttamiseen tai muuta oppilaitoksen toimintaan kiinteästi liittyvää työtä. Syventävä harjoittelu on mielekkäintä, jos opiskelija keskittyy kokonaisuuksiin eli suunnittelee ja toteuttaa sekä arvioi tietyn opintojakson. Harjoittelun tuntimäärä ei ole sitova, tärkeämpää on toteuttaa mielekäs kokonaisuus.

Harjoittelun aikana opiskelija osallistuu Optima-verkkotyötilassa opettajuuden kehittymisen reflektiota tukevaan keskusteluun opettajuuden haasteista omien harjoittelukokemustensa perusteella (osioon KKOP0210 kuuluva B-tehtävä) ja **arvioi harjoittelun lopuksi** oman opettajuutensa tilaa (osioon KKOP0210 kuuluva C-tehtävä) josta arvio liitetään harjoitteluraporttiin. Harjoittelun sujumista, tuntemuksia ja pohdintoja kirjataan portfolioa koostavaan päiväkirjaan.

Opiskelija laatii syventävää harjoittelua varten **suunnitelman, ja tuo** sen Optima-verkkotyötilassa niille varattuun **palautuslaatikkoon ennen harjoittelun aloituskeskustelua**. Suunnitelmassa opiskelija määrittelee henkilökohtaiset oppimistavoitteensa, tuo oppilaitoksen opetussuunnitelmasta toteutettavaa kontaktiopetusta määrittelevät tiedot sekä suunnittelee toteutuvaa opettajan muuta työtä. Suunnitelma tarkistetaan ja hyväksytään **harjoittelun aloituskeskustelussa** ennen opetuksen aloittamista. Tilaisuudessa **ovat mukana opettajan pedagogista opinnoista vastaava lehtori yliopistolta, ohjaava opettaja harjoitteluoppilaitoksesta sekä opiskelija**. Tilaisuus voidaan toteuttaa myös puhelin/videoneuvotteluna.

Harjoittelun päätyttyä opiskelija laatii harjoittelusta koostamansa päiväkirjan perusteella kokoavan (orientoiva ja syventävä) **raportin** ja palauttaa sen niille varattuun palautuslaatikkoon Optima-verkkotyötilassa. Raportti on henkilökohtaisia tavoitteita/kokemuksia kokoavasti arvioiva essee, jossa harjoittelun kokemuksia peilataan myös teoreettisesti. Opiskelija tarkastelee raportissa asettamiensa henkilökohtaisten seuranta- ja oppimistavoitteiden toteutumista sekä muita kokemuksiaan kontaktiopetuksessa ja kehittymistään opettajana sekä teorioiden että käytännön näköjulistista. Raporttiin liitetään opettajuuden kehittymistä arvioiva C-tehtävä.

Vaadittavat suoritukset: osallistuminen lähiopetusjaksolla orientaatioon, orientoivan harjoittelu, syventävän harjoittelu, harjoitteluja (orientoiva ja syventävä) kokoava raportti ja opettajuuden kehittymisen reflektiota tukevat tehtävät. Vuorovaikutustaitoihin liittyvä tehtävä.

KKOP0230 Tutkimus opettajan työn tukena (8 op)
(ajankohtainen tutkimus ja tutkielma/artikkeli) Research in teaching and learning

Sisältö: ajankohtaista oppimista, opiskelua ja koulutusta koskeva tutkimus, tutkiva työote ja tieteellinen tiedonhankinta

Vaadittavat suoritukset: Tutustuminen alan ajankohtaiseen tutkimukseen ja valitun tutkimuksen esittely seminaarissa sekä tutkielman/artikkelin kirjoittaminen, esittely sekä toisen työn opponointi ja osallistuminen keskusteluun.

Liite 3.

A- tehtävän osaamisen arvioinnin apupyörä

*** mitä jo osaan; mitä olen oppinut kouluissa, työssä, harrastuksissa jne. – miten opittu kiinnittyy opettajana toimimiseen

Liite 4. 81,9 % vastasi

1. Asiantuntijuuden reflektion step by step -tehtävät	2008-2009	2009-2010	2010-2011
*autoivat merkittävästi käsittelemään opettajuutta	%	%	% vastanneista
henkilökohtaisena kokemuksena ja tukivat reflektiota	30,3	51,9	20
*tehtävät tukivat opettajuuteni rakentumista	60,6	44,4	68
*tehtävillä ei ollut merkittävää vaikutusta opettajuuteni kehittymiselle	6,1	3,7	8
*tehtävät olivat suoritus suoritusten joukossa	3	0	4
2. Portfoliota koostava päiväkirja			
*oli tarpeen dokumentaation välineenä asiantuntijuuden reflektiossa	42,4	75	76
*päiväkirjan voisi korvata muilla yksittäisillä tehtävillä	45,5	25	24
*kokoava dokumentaatio on mielestäni tarpeeton tässä yhteydessä	12,1	0	0
3. Henkilökohtainen tuki /palaute opettajuuden kehittymiselle			
*sain riittävästi palautetta/tukea opettajuuteni kehittymiselle	39,4	50	32
*tukea/palautetta oli saatavissa tarvittaessa	42,4	39,3	48
*olisin tarvinnut enemmän tukea ja palautetta asiantuntijuuteni avaamiseksi	15,2	7,1	16
*en hakenut tukea koulutuksen järjestäjien taholta	3	1	4
*koin, että en tarvinnut palautetta/tukea	0	0	0
4. Opintojen merkitys opettaja-asiantuntijuuteni kehittymiselle			
*opinnot vahvistivat kokonaisuutena merkittävästi opettajuuttani	54,5	44,4	32
*opinnoilla oli merkitystä opettajana/opettajaksi kehittymiselle	42,4	48,1	44
*opinnoilla on merkitystä kokonaisasiantuntijuudelleni yleisesti	3	2	12
*opinnoista on minulle vain muodollinen hyöty	0	0	8
*opinnoilla ei ole mainittavaa merkitystä tai hyötyä urallani	0	0	0
(kohta 5. opettajakokemuksen määrä)			
6. Kokonaisuutena opinnot onnistuivat osaltani			
*erinomaisesti, saavutin pääosin asettamani oppimistavoitteet	39,4	25	24
*hyvin tavoitteiden ja ennakko-odotusten suhteen	57,6	67,9	40
*saavutin osittain asettamani oppimistavoitteet	3	7,1	28
*en ole kovin tyytyväinen opintojen toteutumiseen	0	0	4
*en saavuttanut tavoitteitani ja/tai odotukset eivät täyttyneet	0	0	4
7. Arvioni opetuksen toteuttamisesta (mahdollisuus valita useita valintoja)			
*resurssiluennoista oli hyötyä opettajuuden käyttöteorian rakentumiseksi	81,8	82,1	60
*olisin mieluummin tehnyt itsenäisesti tehtäviä luento-opetuksen sijaan	9,1	0	4
*olisin mieluummin tehnyt yhteistoiminnallisia tehtäviä ja osallistunut keskusteluihin verkossa kuin osallistunut lähiopetukseen	9,1	10,7	8
*luennot aiheeltaan hyviä, mutta toteutettuina eivät vastanneet tarpeeseen	24,2	28,6	48
*oppimistehtävät tukivat opettajuutta	60,6	75	68
*osallistuisin oppimistehtävien sijaan mieluummin esim. seminaarimuotoiseen työskentelyyn lähiopetuksessa	30,3	21,4	12
*Optima-työskentely sopii opintojen toteuttamiseen	78,8	78,6	60
*verkkotyöskentely onnistui osaltani hyvin	48,5	60,7	48
*verkkotyöskentely oli osaltani ongelmallista	18,2	21,4	4
*Optima-työskentely ei sovellu opintoihin	3	3,6	4
*harjoittelua oli opinnoissa sopivasti	87,9	82,1	68
*harjoittelua oli liikaa	6,1	7,1	4
*harjoittelua oli liian vähän	9,1	7,1	8
*lähiopetusta, verkkotyöskentelyä ja itsenäistä työskentelyä oli sopivasti ja ne täydensivät toisiaan	60,6	64,3	44
*verkkotyöskentelyä oli liikaa, osan voisi korvata lähiopetuksella	18,2	10,7	24

*lähiopetusta oli liikaa	6,1	3,6	0
*lähiopetusta oli liian vähän	21,2	10,7	16
*itsenäisten tehtävien määrää voisi lisätä	18,2	3,6	
*itsenäisten tehtävien määrää tulisi vähentää	12,1	10,7	
*tutkielma syvensi tietämystäni valitsemastani aiheesta	69,7	67,9	
*tutkielman tulisi kiinnittyä ensisijaisesti harjoitteluun	33,3	14,3	
*tutkielma on tarpeeton opintojen osana	6,1	7,1	

Liite 5.

Erilliset opettajan pedagogiset opinnot / palautteesta 2010–2011

OTOS kun 25 opiskelijaa oli saattanut opinnot loppuun

1. Opettajuuden reflektiota avaavat tehtävät	Opintoja edeltävä kokemus opetustyössä			
	minulla oli ennen opintojen alkua paljon kokemusta opetustyöstä (N=6)	minulla oli ennen opintojen alkua jonkin verran kokemusta opetustyöstä (N=12)	minulla oli ennen opintojen alkua vain vähän (esim. yksi sijaisuus) kokemusta opetustyöstä (N=5)	minulla ei ollut kokemusta opetustyöstä ennen opintoja / opetusharjoittelua (N=2)
auttoivat merkittävästi käsittelemään opettajuutta henkilökohtaisena kokemuksena ja tukivat reflektiota	50%	16,7%	0%	0%
polkutehtävät tukivat opettajuuteni rakentumista	50%	66,7%	80%	100%
polkutehtävillä ei ollut merkittävää vaikutusta opettajuuteni kehitymiselle	0%	8,3%	20%	0%
tehtävät olivat suoritus suoritusten joukossa	0%	8,3%	0%	0%

2. Portfoliota koostava päiväkirja	Opintoja edeltävä kokemus opetustyössä			
	minulla oli ennen opintojen alkua paljon kokemusta opetustyöstä (N=6)	minulla oli ennen opintojen alkua jonkin verran kokemusta opetustyöstä (N=12)	minulla oli ennen opintojen alkua vain vähän (esim. yksi sijaisuus) kokemusta opetustyöstä (N=5)	minulla ei ollut kokemusta opetustyöstä ennen opintoja / opetusharjoittelua (N=2)
oli tarpeen dokumentaation välineenä asiantuntijuuden reflektiossa	66,7%	66,7%	100%	100%
kokoava dokumentaatio on mielestäni tarpeeton tässä yhteydessä	33,3%	33,3%	0%	0%

3. Henkilökohtainen palaute/tuki opettajuuden kehittymiselle	Opintoja edeltävä kokemus opetustyössä			
	minulla oli ennen opintojen alkua paljon kokemusta opetustyöstä (N=6)	minulla oli ennen opintojen alkua jonkin verran kokemusta opetustyöstä (N=12)	minulla oli ennen opintojen alkua vain vähän (esim. yksi sijaisuus) kokemusta opetustyöstä (N=5)	minulla ei ollut kokemusta opetustyöstä ennen opintoja / opetusharjoittelua (N=2)
sain riittävästi palautetta/tukea opettajuuteni kehittymiselle opintojen kuluessa	50%	33,3%	20%	0%
tukea/palautetta oli saatavissa tarvittaessa	50%	58,3%	40%	0%
olisin tarvinnut enemmän tukkea ja palautetta asiantuntijuuteni avaamiseksi	0%	8,3%	20%	100%
en hakenut tukea koulutuksen järjestäjien taholta	0%	0%	20%	0%
koin, että en tarvinnut palautetta / tukea	0%	0%	0%	0%

4. Opintojen merkitys opettaja- asiantuntijuuteni kehittymiselle	Opintoja edeltävä kokemus opetustyössä			
	minulla oli ennen opintojen alkua paljon kokemusta opetustyöstä (N=6)	minulla oli ennen opintojen alkua jonkin verran kokemusta opetustyöstä (N=12)	minulla oli ennen opintojen alkua vain vähän (esim. yksi sijaisuus) kokemusta opetustyöstä (N=4)	minulla ei ollut kokemusta opetustyöstä ennen opintoja / opetusharjoittelua (N=2)
opinnot vahvistivat kokonaisuutena merkittävästi opettajuuttani	50%	25%	0%	100%
opinnoilla oli merkitystä opettajana/opettajaksi kehittymiselle	33,3%	50%	75%	0%
opinnoilla on merkitystä kokonaisasiantuntijuudelleni yleisesti	16,7%	16,7%	0%	0%
opinnoista on minulle vain muodollinen hyöty	0%	8,3%	25%	0%
opinnoilla ei mainittavaa merkitystä tai hyötyä uralleni	0%	0%	0%	0%

5. Kokonaisuutena opinnot onnistuivat osaltani	Opintoja edeltävä kokemus opetustyössä			
	minulla oli ennen opintojen alkua paljon kokemusta opetustyöstä (N=6)	minulla oli ennen opintojen alkua jonkin verran kokemusta opetustyöstä (N=12)	minulla oli ennen opintojen alkua vain vähän (esim. yksi sijaisuus) kokemusta opetustyöstä (N=5)	minulla ei ollut kokemusta opetustyöstä ennen opintoja / opetusharjoittelua (N=2)
erinomaisesti, saavutin pääosin asettamani oppimistavoitteet	16,7%	25%	40%	0%
hyvin tavoitteiden ja ennakko-odotusten suhteen	66,7%	41,7%	20%	0%
saavutin osittain asettamani oppimistavoitteet	16,7%	16,7%	40%	100%
en ole kovin tyytyväinen opintojen toteutumiseen	0%	8,3%	0%	0%
en saavuttanut tavoitteitani ja/tai odotukset eivät täyttyneet	0%	8,3%	0%	0%

Liite 6.

Koetut didaktiset haasteet

merkittyjä valintoja suhteessa opiskelija määrään/ useita valintoja per opiskelija

Asiantuntijasuhde

(1.1) ydinaineksen rajaaminen	42,9 %
(1.2) teorian ja käytännön yhdistäminen	33,3 %
(1.3) oppimateriaalin tuottaminen	14,3 %
(1.4) ajantasalla pysyminen	23,8 %

Didaktinen suhde

(2.1) opetussuunnitelmatyö	13,0 %
(2.2) opetussuunnitelmasta toteuttamissuunnitelmaksiksi; tavoitteiden asettaminen	40,7 %
(2.3) laadin varmistus	1,9 %
(2.4) vaihtoehtoiset oppimisympäristöt; verkot ym.	14,8 %
(2.5) menetelmien valinta	64,8 %
(2.6) ajanhallinta	22,2 %
(2.7) motivointi	20,4 %
(2.8) oppimisen arviointi	14,8 %
(2.9) oppimistaitojen kehittäminen	0,0 %
(2.10) opetuksen eriyttäminen	7,4 %

Pedagoginen suhde

(3.1) kohtaaminen ja vuorovaikutus	31,0 %
(3.2) yhteistoiminnallisuuden vahvistaminen	13,8 %
(3.3) palaute ja sen hyödyntäminen	44,8 %
(3.4) kuri/työrauha	17,2 %

(3.5) oppimismyönteisen ilmapiirin vahvistaminen	17,2 %
(3.6) auktoriteetti	3,4 %

Oppija

(4.1) oppimistyyli	10,0 %
(4.2) erilaisuus	45,0 %
(4.3) ryhmäkoko	10,0 %
(4.4) oppija-analyysi	45,0 %
(4.5) AHOT	25,0 %
(4.6) oppimisvalmiudet	30,0 %

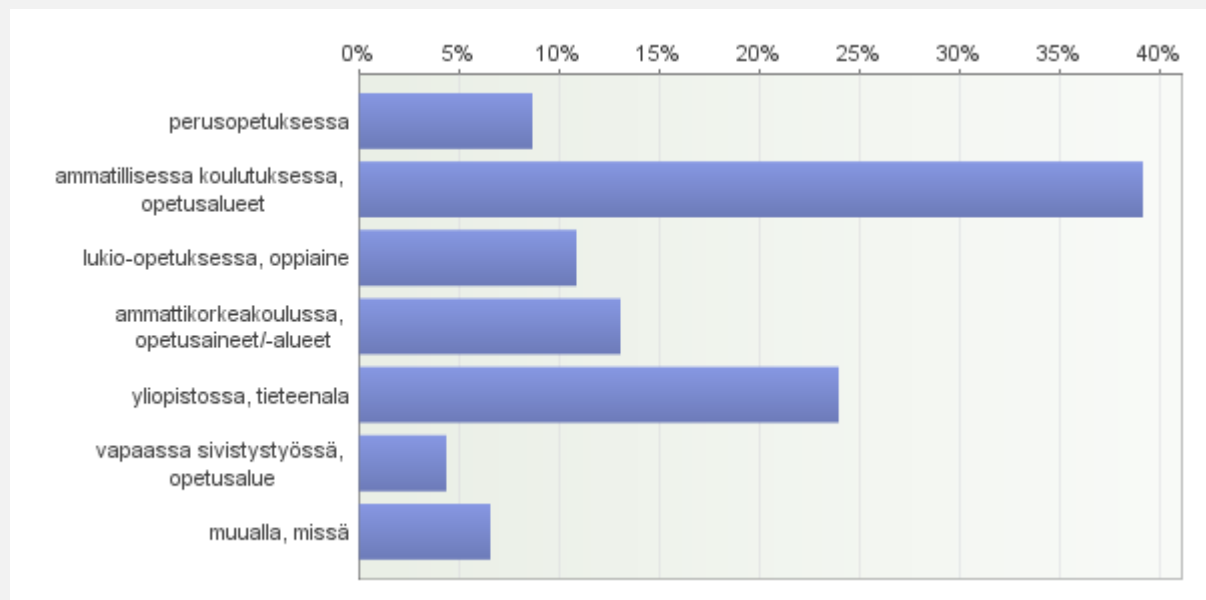
Opettaja

(5.1) opettajaksi/opettajana kehittyminen/ identiteettityö	37,5 %
(5.2) opettajan muun työn haasteet /projektit yms.	20,8 %
(5.3) organisaation asettamat haasteet	4,2 %
(5.4) käsitteiden hallinta	20,8 %
(5.5) opettajien välinen yhteistyö	12,5 %
(5.6) kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö	4,2 %
(5.7) roolin ottaminen	16,7 %
(5.8) ammatillinen varmuus	20,8 %
(5.9) joustavuus, luovuus	12,5 %

Liite 7.

Erillisten opettajan pedagogisten opintojen (60op) syventävän harjoittelun ohjaavana opettajana... N=46

1. Toimin työssäni opettajana

Avoimet vastaukset: ammatillisessa koulutuksessa, opetusalueet

- sosiaali- ja terveysalan ammatilliset aineet
- sairaanhoito
- sosiaali- ja terveysala
- lähihoitaja koulutus
- ammatilliset aineet, kulttuuriala
- ammatilliset aineet, nuoriso- ja vapaa-aika-ala

- Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto
- hoito-alan aineet
- viestintä- ja ilmaisuaineet
- tietojenkäsittely
- Tuotesuunn. taideh.kultt tieto
- psykologia, kasvatusaineet, musiikki, liikunta
- ammatilliset aineet
- äidinkieli ja psykologia
- varhaiskasvatus ja perhelähtöinen ja yhteisöllinen kasvatustyö
- sote-ala
- juridiikka ja yrittäjyys
- kasv.tiet.aineet,vamm.työ,kuntoutus,toiminnalliset luovat menetelmät

Avoimet vastaukset: lukio-opetuksessa, oppiaine

- ruotsi, ranska
- historia ja yhteiskuntaoppi
- psykologia, opinto-ohjaus
- kuvataide
- biologia, maantiede ja filosofia

Avoimet vastaukset: ammattikorkeakoulussa, opetusaineet/-alueet

- yhteiskuntatieteet, taide- ja kulttuurikasvatus
- Psykologiset aineet
- matkailu, markkinointi
- liiketalous
- terveydenhoitotyö, tutkimus
- johtaminen, liiketoimintaosaaminen

Avoimet vastaukset: yliopistossa, tieteenala

- taiteiden tiedekunta
- kasvatustiede
- aikuiskasv/kasvatustiede
- vaatetussuunnittelu
- taideteollinen
- yhteiskuntatieteet
- kauppatieteet
- taiteiden tiedekunta
- soveltava it
- kulttuurihistoria

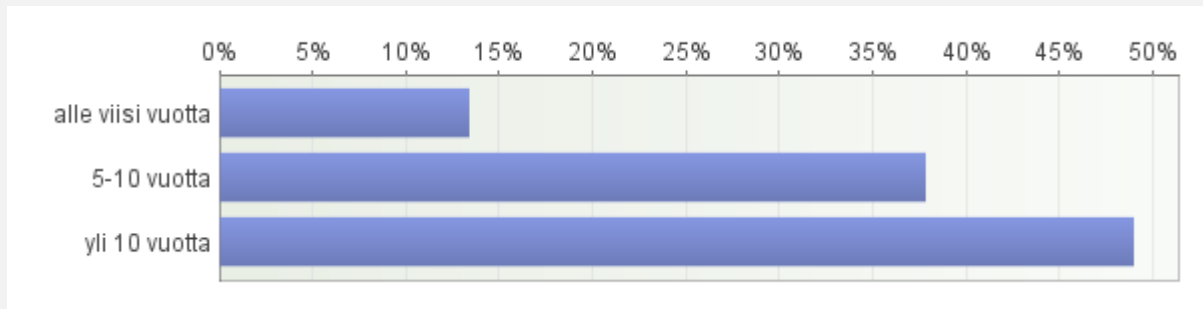
Avoimet vastaukset: vapaassa sivistystyössä, opetusalue

- psykologia
- kuvataide

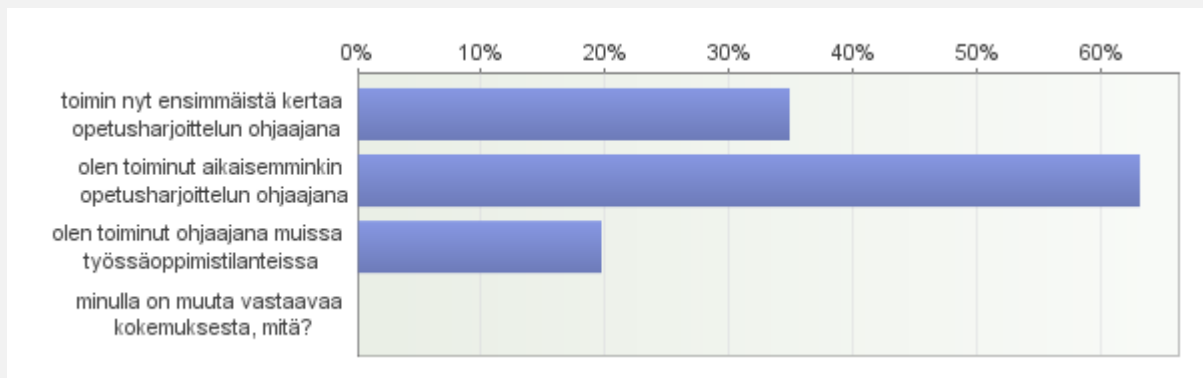
Avoimet vastaukset: muualla, missä

- Erityisopetus/apulaisrehtori
- valmentavissa ja yrityskoulutuksissa sekä erityisopetuksessa
- aikuiskoulutuskeskus

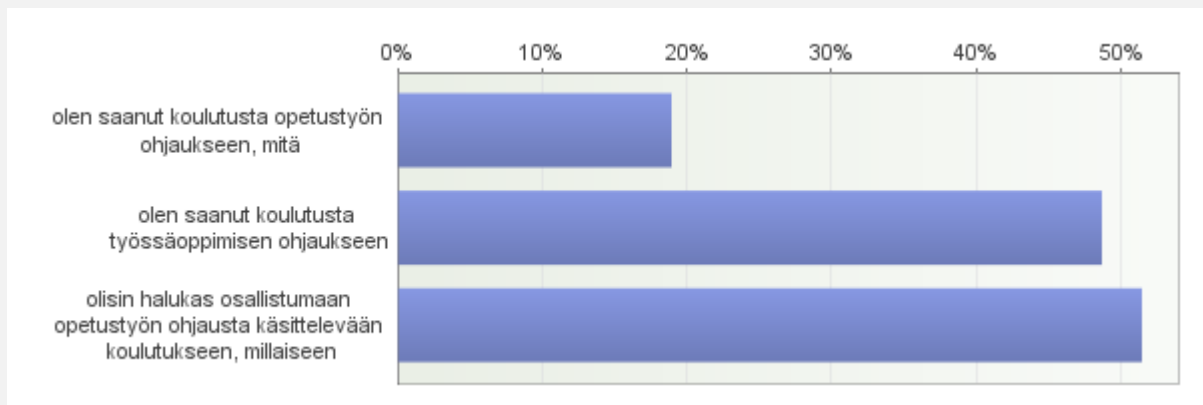
2. Olen toiminut opettajana

3. Kokemukseni opetusharjoittelun ohjaajana toimimisesta...

4. Koulutus ohjaajana toimimiseen...

Avoimet vastaukset: olen saanut koulutusta opetustyön ohjaukseen, mitä

- Helsingin yliopisto
- kasvatustieteen tutkinto sekä oma ammatillinen koulutus
- Oulun amk järjestänyt luentoja
- opettajakoulutus
- JAMK, HAMK
- ohjaus opetustyössä, opettajan roolit

5. Koin ohjauksen omalta osaltani... (mitä sait ohjaukselta, miten se haastoi jne.)

- antoi tuoreita toteutustapoja työskentelyyn uuden ja suuren opiskelijaryhmän kanssa oli hyvä peilausmahdollisuus myös omaan toimintaan opettajana, antoi hyödyllistä miettimistä ja reflektointimahdollisuutta
- haastoi: olla puuttumatta opetustuntien aikana opetusharjoittelijan ja/tai opiskelijoiden tekemiseen (oikea ajoitus puhua asioista opetusharjoittelijan kanssa opetuksen jälkeen) reflektoidaan, millainen olen opetusharjoittelun ohjaajana ja miten annan palautetta
- Antoi uusia näkökulmia opettamiseen ja oppimiseen, uusia vinkkejä tunneille. Haastavaa oli arvioida toista opettajaa ja tyytyä tarkkailijan osaan.
- Ohjaus toi mm. vaihtelua omaan työhön, vertaiskeskustelun mahdollisuuden, mahdollisuuden pohdiskella erilaisten työmenetelmien ja pedagogisten ratkaisujen käyttöä ja omaa opetusta, ideoita erilaisten oppisisältöjen ja aineiden yhdistelemiseen jne. Koska kyseessä oli jo pitkään opetustyötä tehnyt kollega, pohditutti se, onkohan "opiskelijalle" harjoittelusta ja ohjauksesta oikeasti uutta/erilaista annettavana.
- Hyvin mielenkiintoisia keskusteluja, oman työn päivitystä ja muutosta, vaihtelua oppilaille, ohjausajat haastavaa sovittaa lukujärjestykseen
- Ohjaaminen oli mielenkiintoista ja haastavaa, samalla tarkastelin myös omaa opettajuuttani uudesta näkökulmasta. Opin paljon opetuksessa hyödynnettäviä asioita
- Ohjauskeskustelut ovat molemmin puolin antoisia ja tärkeitä. Ohjaajana 'joudun' reflektoidaan omaan toimintaani, mikä on erittäin terveellistä.
- antoisaksi, mielenkiintoisia keskusteluja ja tietojen päivitystä sekä laaja-alaistamista
- Erittäin palkitsevana ja rikastavana.
- Erilaista ajattelutapaa oppia asioita ja opettaa . Monipuolista arviointi käytäntöä.
- on aina ilo seurata nuorta innostunutta opettajakokelasta, jolla on tuoreita, käyttökelpoisia ideoita jaettavaksi myös ammatilliselta kannalta
- antoisaa, itse oppii samalla, opettajuuteen liittyvät keskustelut ovat aina yhtä mielenkiintoisia ja niitä kävin ohjaajana opiskelijan kanssa
- ohjaus haastoi minut pohtimaan omia opetuskäytäntöjä ja miettimään omaa opettajuuttani. Myös omia ohjaustaitojani tulikin arvioineeksi
- Sain uusia ideoita ja näkökulmia omaan opetukseeni ja se olikin yksi omista motiiveistani. Tällainen työ ja myös muiden opettajien työn seuraaminen auttaa oman opettajuuden etsimisessä.
- mukavana vaihteluna. Oli mielenkiintoista seurata omia opiskelijaryhmiä toisen opettajan ohjauksessa. Opin lisää sekä ryhmän toiminnasta, vuorovaikutuksesta ja havainnoinnista. Opetusharjoittelijan kanssa keskustellessa pystyi jakamaan näitä huomioita ja pohtimaan yhdessä opetusta, sisältöjä ja vuorovaikutusta. Tietysti tuli samalla pohdittua myös omaa opettajuutta. Keskustelujen aikana joutui perustelemaan mielipiteitään, käytäntöjään sekä ratkaisujaan ja vaatimaan tätä myös harjoittelijalta.
- Ohjaus antaa myös ohjaavalle opettajalle paljon: uusia ideoita, näkökulmia ja eväitä oman opettajuuden kehittämiseen. Kun näkee tutun kurssin ja sen oppisisällön "oppilaan silmin" ja mahdollisesti opetettavan toisin kuin itse on opettanut, on se avartava ja positiivinen elämys.
- onnistuneena, rakentavana keskusteluna yhdessä opiskelijan kanssa
- Olen ojanut aikaisemminkin ja ajatukset ovat myös tällä kertaa samanlaiset. On tosi hyvä seurata uuden kouluttajan opetustyön alkutaivalta ohjaajana, koska pitää itsekin paneutua pedagogisiin, didaktisiin jne... opettamiseen liittyviin asioihin. Sanoisiko palata teorioiden ääreen. Omassa työssä kaikessa kiireessä tuppaa välillä liikaa "rutinoitumaan". Samalla, kun työskentelee ohjattavan kanssa, saa itsekin kuulla ja oppia minkälaisia asioita ja tekemisiä painotetaan/ puhutaan opetustyön alalla. Saa vinkkejä, oivalluksia jne... Itse voin tietysti antaa harjoittelijalle omasta opetuskokemuksesta tullutta tietoa, tukea jne...
- Uusia työmenetelmiä..
- kiinnostavaa saada pitkästä aikaa "työpari", pakotti itsekin miettimään ja uudistamaan tutun opintojakson perusteita ja työtapoja
- Mielenkiintoinen, koin ajan puutteen hankaluudeksi. Suunnitteluun ja ohjaamiseen jää liian vähän aikaa 1. jaksossa. Ajankohta ei ollut paras mahdollinen.
- Ohjaus oli mielenkiintoista ja myös oman työn kannalta palkitsevaa. On hyvä pohdiskella ja perustella omia opetustyyliäni jne. ääneen.
- Sain selkeät ohjeet kirjallisena ja puhelinneuvottelun yhteydessä ohjaukseen. Pääsin lähelle harjoittelijan opetustyön arviointia. Keskustelut olivat mielenkiintoisia ja opiskelijat antoivat myös

yllättävän osuvaa palutetta. Harjoittelijan itsearviointi, keskustelu opetustilanteista ja toiminnasta selkeyttivät omia käsityksiä ja mielteitä harjoittelijan tilanneratkaisuista jne.

- Ohjaajuus avasi silmiä uudenaiseen luokkatilanteiden tarkkailuun, sillä luokan perällä istuva ohjaava opettaja on kuin "kärpänen katossa". Ohjausjakso palautti mieliin tunnin rakenteen ja ajankäytön merkityksen ja haastavuuden, sillä 20 työvuoden jälkeen luokan ja oppituntien kontrollointi tapahtuu varsin rutiininomaisesti. Toki opetusharjoittelijan kanssa toimiminen antoi myös uusia ideoita ja näkökulmia opettajan työhön. Opetusharjoittelijan työskentely antoi tilaisuuden peilata omaa opettajuuttani ja sen kehitystä työvuosien varrella.
 - ..antoisana. Sain kerrankin seurata rauhassa opetusryhmää "ulkopuolelta". Se antoi vinkkejä omaan toimintaan ko.ryhmän (ja muidenkin ryhmien) kanssa. Opetusharjoittelija oli myös oman alansa erikoisasiantuntija niin että sain myös päivittynyttä tietoa.
 - Opin paljon
 - todella opettavaiseksi tilanteeksi.
- Haastavaa oli tarjota opiskelijalle ohjausta, jossa puututaan oleellisiin asioihin. Antoisaa oli keskustella harjoittelijan kanssa muun muassa työmenetelmistä, ryhmänhallinnasta ja tuntien rakenteesta. Tuntien seuraaminen takapenkiltä antoi hyödyllistä näkökulmaa myös oman työskentelyn kriittiseen arviointiin.
- hyviä keskusteluja opiskelijan kanssa ammattikuvasta, oppiaineen sisällöistä ja ennen kaikkea opettaja-oppilassuhteesta, antaa virikkeitä omaan työhön myös, koen itsekkin antavani kokemustietoa tulevalle opettajalle
 - Mielenkiintoinen. Jouduin todella paneutumaan tehtävään ja pohtimaan ja arvioimaan omaakin oppimista. Keskustelut harjoittelijan kanssa olivat antoisia ja antoivat eväitä omaan työhöni.
 - antoisaa aikaa, ajatustenvaihtoa uudesta näkökulmasta -> pakottaa miettimään asioita ja perusteita paremmin
 - haasteellisenä oman työn tutkimisena ja kehittämisenä. Sain omaan työhöni uuden näkökulman
 - Sain ohjauksesta uuden näkökulman omaan työhöni. Haastavinta oli opiskelijan "sparraaminen".
 - Mielenkiintoiseksi, innoittavaksi, se antoi ajatuksia myös oman työn tarkasteluun, Haastoi olemaan tarkka, objektiivinen ja antamaan myöskin negatiivista palautetta rakentavasti ja tietenkin se jonkin verran työllistää lisää, vaikka tuntien aikana fyysistä työtä helpottaakin
 - ohjaus toimii käytäntöjä päivittävänä ja uudistavana, kehittävässä foorumina, keskustelu harjoittelijan kanssa antaa aina uusia tarkastelunäkökulmia omaankin työtapaan ja menetelmiin
 - Mielenkiintoisena, haastavana. Pysäytti miettimään myös omaa opetusta.
 - ...jälleen kerran mielenkiintoiseksi. Olin kuitenkin hämmästynyt menetelmien kapea-alaisuudesta ja kokeilunhalun puuttumisesta. Tämä saikin minut miettimään, että onko tämä nykysuuntaus? Ohjaus pistää aina puntaroimaan omia menetelmiä, hyviä ja huonoja puolia. Siksi ohjaus antaa aina uusia näkökulmia omaankin opetukseen.
- Tämänkertainen ohjaus oli erityisen haasteellista harjoittelijan ulkomaalaistaustan vuoksi: kommunikointiongelmia oli, kulttuurieroja oli... niiden kanssa piti vain luovia. Erityisen haastavaa oli saada harjoittelija arvioimaan omaa työtään ja en koe onnistuneeni siinä kovinkaan hyvin.
- ohjaus herättää tarkastelemaan omia ohjaus- ja opetustapoja, ohjattava tuo uusia näkökulmia toteutustapoihin
 - Oma työtä rikastuttava ja raikastuttava kokemus: uusia ja tuoreita ideoita ohjattavalta, ja johti myös oman opetustyön reflektointiin ja arviointiin
 - Ihan mukavaksi; XX on ennalta tuttu henkilö johon on luontevat välit ja saimme aikaiseksi oikeasti mielenkiintoisia keskusteluja asian tiimoilta.
- Hankaluutena oli kiireinen aikataulu ja ettei ehdi seuraamaan opetusta niin paljon kuin haluaisi
- mukava kokemus, opiskelijoilta saa aina jotain uutta
 - Ohjauksen kautta pystyin tarkastelemaan myös omaa opetustani ja opettajuuttani. Keskustelut opiskelijan kanssa haastoivat uusiin näkemyksiin.
 - Ohjaus syventää omaa ymmärrystä ja kokemusta oppimisprosessien ohjauksessa ja hallinnassa.
 - mielekkääksi, haasteelliseksi. Ohjausprosessin myötä tulin myös pohtineeksi omaa opetustani ja sain uusia näkökulmia omaan työhöni.
 - Mielenkiintoista, koska itse olen suorittanut vasta omat pedagogiset opinnot. Pystyi hyvin peilaamaan sinne.
 - Mielenkiintoinen ja antoisa tehtävä. Sain ohjaajana uusia näkemyksiä erilaisiin opetustilanteisiin seuraamalla ja analysoimalla ohjattavan toimintaa.
 - ... luonnollisesti hyvin haastavaksi, koska tapaus oli ensimmäinen omalla urallani, enkä ole saanut koulutusta tällaiseen ohjaustyöhön. Samalla koin ohjauksen myös hyvin antoisaksi ja opettavaiseksi,

mihin osaltaan vaikutti ohjattavan opiskelijan oma avoimuus ja aktiivisuus.

6. Oppilaitoksen näkökulmasta harjoittelu...(mielipiteesi harjoittelun merkityksestä oppilaitoksen näkökulmasta)

- Oli hyödyllinen, sillä opetusharjoittelijalla oli jo koulutusohjelmaamme liittyvää työkokemusta sekä sisältöosaamista. Lisäksi opetusharjoittelija esitti harjoittelunsa päätteeksi hyviä perusteltuja kehittämisideoita.
- En osaa sanoa, koulussamme on harvoin harjoittelijoita. Oppilaille mukavaa vaihtelua.
- Opetusharjoittelu sopi opiskelijaryhmän opintovaiheeseen ja opetusharjoittelua tekevän opiskelijan asiantuntijuutta sekä osaamista saattoi hyödyntää ryhmän juuri senhetkisessä tilanteessa (eli ongelma juuri tarvittua osaamista omaavan opettajan löytämisestä poistui). Opetusharjoittelua tekevä henkilö oli ohjaajalle kolleganakin entuudestaan tuttu, jolloin opetuksen ja opetussisältöjen räätälöinti ryhmälle onnistui loistavasti. Yleisesti ajateltuna opetusharjoitteluista (toteutuksia sivusta seuranneena) voisi sanoa seuraavaa: Tuovat mm. vaihtelua, uusia näkökulmia, keskustelumahdollisuuksia ja kokemuksia sekä koulun, opiskelijaryhmien että yksittäisen opettajan työhön.
- itsestäänselvyyksien kyseenalaistamista, ajankohtaista tietoa eri kulttuurista teemapäivien aikana
- Koulumme saa uuden opetustaidoiltaan kehittyvän opettajan kohta eläkkeelle siirtyvien opettajien tilalle.
- Jos opiskelija on aktiivinen ja kiinnostunut, niin hänen näkökulmansa oppilaitoksen ulkopuolisena arvioijana on todella tärkeää...
- lisää koulutettuja opettajia paikkakunnalle, jotka voivat hyödyttää myös omaa oppilaitostamme
- Opiskelija tuo aina uusia näkökulmia opetukseen
- toi osaamista taloon.
- Hyvä että meillä on tarjota harjoittelupaikka, lisää yhteistyötä eri tahojen välillä ja pystymme markkinoimaan omaa osaamistammekin
- katso kohta 6: tuoreet ideat
- Se on tärkeä osaa omaa opettajan tehtävää. Jos oppilaitos saa hyvää palautetta opettaja -ohjauksesta, se on yksi osa laadukasta opetustyötä.
- "Uudet tuulet" ovat tervetulleita.
- on hyvä asia. Harjoittelijoiden kautta näkee sitä, mitkä ovat esim. menetelmällisesti uusia tuulia tällä hetkellä. Samalla näkee myös sitä, että monet perusasiat eivät ole muuttuneet miksiäkään ja opetustilanteessa on aina samoja lainalaisuuksia, jotka toistuvat. Esimerkiksi kun aloittaa toiminnan uuden ryhmän kanssa on aina olemassa ne tietyt ryhmädynamiikan lainalaisuudet jotka opetustilanteessa vaikuttavat opettajasta tai ryhmästä huolimatta.
- Lukiossamme opetusharjoittelijoita käy harvakseltaan, joten "uudistava" vaikutus ei läpäise koko oppilaitosta. Muuten sama vastaus kuin edellä.
- Oppilaitos samoin kuin ohjaava opettaja saa tietoa tämän hetken pedagogisista tuulista jne. Nytkin, kun opiskelija on opettanut eri ammattialojen ryhmille, niin on tullut keskusteluja kollegoiden kanssa siitä, miten harjoittelija asioita käsitteli. Harjoittelija on ollut aiemmin meillä töissä, joten kollegat kyselivät häneltä asioita ja hän kyseli ryhmistä ja kertoi mihin asti pääsi asioissa ja miten ryhmän kanssa toimi. Keskustelut olivat usein kahvikeskusteluja, mutta niistäkin tarttuu virikkeitä. Itse olen sitä mieltä, että jokaisen kouluttajan tulisi ainakin kerran vuodessa käydä kuuntelemaan kollegan tunteja ja eritoten toisen ammatin opettajan tunteja. Niistä saa aina ajatuksia omaan opettamiseen.
- Uudet ihmiset antavat uusia näkökulmia..
- ehdottomasti pitäisi olla jatkuva systeemi, että voisi harjoitella myös yliopiston sisällä. Tätä ei hyödynnetä riittävästi
- Hyvä juttu!
- On erittäin antoisaa saada harjoittelija oppilaitokseen, koska se herättää monia keskusteluja opettajien keskuudessa. Harjoittelijalta kysytään menetelmistä ja eri tilanteissa toimimisesta. Harjoittelujen aikana osaopettajista tulee kysymään uusista tekniikoista ja on aidosti kiinnostunut missä "opetuksessa mennään" tämä päivänä. Eli toisin sanoen pedagoginen keskustelu oli kahvi- ja lounastauoilla vilkasta. Harjoittelijalla oli kokemusta ja näkemystä annettavana, joten keskustelut olivat antoisia ja syvällisiäkin. Normaalisissa koulun arki tilanteessa ei aina opettajat jaksa keskustella pedagogisista asioista. Harjoittelija virittää vanhoja muistoja ja tunnelmia ja saa opettajat puhumaan omista kokemuksistaan jne.

- Opetusharjoittelija toi oppilaitokselle terveellisiä uusia tuulahduksia tämän päivän opettajakoulutuksesta. Opetusharjoittelija toivottavasti avasi silmiä, sillä hän osasi tuoreella näkemyksellään havainnoida oppilaitoksen sisäisiä suhteita ja toimintaa.
- Oppilaitokssamme on usein opetusharjoittelijoita.. ilmeisesti muutkin kokevat harjoittelun ohjaamisen antoisaksi.
- Tuo uutta sisältöä ja vaihtelevuutta opiskelijoille
- toi vaihtelua opiskelijoiden arkeen. Lisäksi kollegoilleni tarjoutui tilaisuus teettää harjoittelijalla oppimateriaaleja tai monistuttaa luentomuistiinpanoja.
- Virkistää koulun arkea, tuo vaihtelua oppiaineen käsittelyyn ja auttaa oppilaita ottamaan opetusta erityyppisiltä opettajilta
- Piristää oppilaitoksen arkea. Pysyy mukana "kehityksessä", koska harjoittelija tuo uusinta tietoa oppilaitokselle.
- Tärkeää saada koulutettua väkeä pienen paikkakunnan reserviin, sijaistukset mahdollistuu. Opiskelijoille hyvä nähdä, että opettajatkin kouluttautuvat harjoittelemalla alalle.
- antaa mahdollisuuden myöhempiin työtehtäviin. Harjoitteluyhteistyöllä kehitetään sekä opetettavan alan että opetusalan koulutusta
- Oppilaitoksen näkökulmasta harjoittelu syventää yhteistyötä alueellisesti eri oppilaitosten välillä.
- Harjoittelu koulussa pitää jotenkin työskentelyn elävänä. Tähän asti ainakin opetus on ollut tasokasta ja oppilaille vähän erilaista.
- erittäin tarpeellista ja olennaista fokusoida osaajia juuri oman ammattialan oppilaitoksen tarpeisiin
- Lisää pätevyitä opettajia alalle
- ... on hyvä asia. Oppilaat oppivat näkemään, että opettajaksi opetellaan ja harjoitellaan. Vanhemmat opettajat - yli 10 v opettaneet - saavat mahdollisuuden kuulostella nykyopiskelun kuvioita. Koululla on harjoittelun kautta yhteys myös opiskelumailmaan, siis erityisesti opettajaksi opiskelemiseen.
- olisi hyvä muoto kehittää jatkuvasti opetusta - olisi hyvä jos harjoittelijoita olisi useammin ja olisi valmiiksi opinto-oppaassa "paikka" johon harjoittelut sopisivat hyvin. Nyt harjoittelulle joutuu välillä tekemään tilaa.
- Harjoittelu on hyvä tapa saada rekrytointipotentiaalia ja levittää samalla oman oppilaitoksen hyviä käytänteitä
- Edesauttaa uusien opetusmenetelmien käyttöönottoa julkisoikeiden oppiaineessa
- tuo vaihtelua opiskelijoille ja opettajille - uusia tuulia
- Oli mielenkiintoista tutusta yliopiston muuhunkin opetukseen. Yhteistyön kaikenlainen lisääminen kehittäisi mielestäni koko yliopiston vahvuutta. Opiskelijoille vaihtelua pienissä pääaineryhmissä, missä ongelmana on opettajakapasiteetin vähäisyys ja vaihtelevan opetuksen puute taiteen opetuksessa.
- Harjoittelu on osa oppilaitoksemme opetustyön kehittämistoimintaa.
- kuvastaa, että oppilaitos on aktiivinen, yhteistyökykyinen.
- Oppilaitos pääse tutustumaan tätä kautta potentiaaliin opettajiin rekrytointia ajatellen.
- Harjoittelu on yksi väylä ohjaajan ja sitä kautta opetuksellisen tason pohdintaan ja kehittämiseen.
- ... oli erittäin tärkeä. Ainakin oppiaineen näkökulmasta. Se haastoi pohtimaan, purkamaan ja kehittämään edelleen omaksuttuja opetuskäytäntöjä - ja myös omaa opettajuuttani. Käsitykseni mukaan myös niiden opiskelijoiden näkökulmasta, joiden opetusta harjoittelu koski, prosessi oli antoisa ja hyödyllinen.

7. Opettajan työn keskeisiä haasteita omasta näkökulmastani ovat...

- Ammatillinen kehittyminen: koen että asiantuntijatyössä on sopivasti pedagogista vapautta ja mahdollisuuksia myös ammatilliseen kehittymiseen. Haasteellisenä koen sen, miten uutta opittua ehtii sulatella ja siirtää omaan opetukseen kiireisen työtahdin lomassa. Suurentuvat ryhmäkoot haastavat etsimään uusia didaktisia ratkaisuja ja vielä huolellisempaan ennakosuunnitteluun. Opiskelijoiden hopsaamisessa (kuuluu amkissamme lehtorin toimenkuvaan): miten osata realistisesti uraohjata opiskelijaa ja miten vielä enemmän myötävaikuttaa tutkinnon tunnettuuteen työelämässä ja siten edesauttaa valmistuneiden työllistymistä?
- oppilaiden erilaisten tarpeiden huomioonottaminen, oppimisen laadun tarkkailu, oman ja oppilaiden innon säilyttäminen.
- Vieraskielisen opetuksen ja uusien pedagogisten toteutustapojen muodostamat haasteet, opettajan yhä monipuolistuva (ja toisaalta myös pirstaloituva) työnkuva ja erilaiset roolit (mm. opettaja,

kasvattaja, projektityöntekijä, ohjaaja, sihteeri), oppilaitostyön arjessa, nuorten maailman tunteminen/muutoksessa mukana pysyminen ja murrosikäisten nuorten ohjaamiseen ja opettamiseen liittyvät haasteet

- opiskelijoiden erilaisuus taidoiltaan ja henkisiltä voimiltaan kotiolija unohtamatta, motivointi, ajassa pysyminen
- Oman työn rajaaminen ja työssä jaksamisesta huolehtiminen, "haasteellisten" henkilöiden kouluttaminen työelämään, ammattien muutospainet vaikuttavat myös koulutukseen esim. ops-työssä ja opetuksen järjestelyissä.
- Priorisointi, eri-ikäiset ja erilaiset opiskelijat, opintojen eri vaiheessa olevat opiskelijat...
- nuorten maailman ymmärtäminen, ajan tasalla pysyminen kun opetettavat aineet ovat laaja-alaisia, arviointi, oppilaiden persoonallisuuksien tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen ja heidän tukeminen.
- Opiskelijoiden moniongelmaisuus
Yhteiskunnan nopeat muutokset, usein on vaikea reagoida nopeasti tapahtuviin muutoksiin.
- Resurssien vähäisyys, kiire, työn hektisyys, opiskelijoiden pahoinvointi ja henkilökunnan uupuminen.
- Opiskelijoiden erilaisuus
yhteiskunnan muutoksen
työelämän muuttuminen, yhteistyön tekeminen ja näyttöjen antaminen
- Luonnollisesti on tänä aikana moniakin haasteita, mutta esim. eräs haaste on se, kun huomaa, että on saanut
ujon, "sisäänpäin kääntyneen" ja estoisenkin opiskelijan
avautumaan ja näyttämään sisällään uinunutta osaamistaan ja että hän on oppinut myös näyttämään osaamistaan toisille = erittäin palkitseva haaste ohjaajalle !
- opiskelijoiden kohtaaminen, innostaminen opetettavaan aiheeseen, yhteistyö toisten opettajien kanssa. nämä kaikki ovat asioita joita voi aina kehittää ja pohtia.
- uusiutuminen, ettei toista itseään vuodesta toiseen
- uusien opetusmenetelmien kehittäminen
- opetusfilosofian ylläpitäminen ja sisäistäminen osaksi toimintaa, arvioinnin kehittäminen, opetussuunnitelmien kehittämistyö
- Opiskelijoiden mielenkiinnon herättäminen, jotta he itse hankkisivat ja syventäisivät tietoa. Opettamani aineet ovat myös sellaisia, että ne antavat välineitä omaan kasvuun.
- Sisällön erityyttäminen. Nykyisin ryhmät ovat aika haasteellisia. Opiskelijoilla on erilaisia oppimisen haasteita tai oppimistyyliä, tieto näistä asettaa opetukselle ja opettamiselle suuria haasteita. Kun tietää sen, mikä merkitys oikealla menetelmällä ja tuella on opiskelijan oppimiselle ja itsetunnonle on aina hyvin nöyrä opetustilanteessa. Pitäisi pystyä aina arvioimaan omaa opetustaan ja käsitystään oppimisesta ja opiskelijasta ja tarkastelemaan opiskelijan suoritusta myös sen suhteen, miten itse on asian välittänyt tai ilmaissut.
- Lisääntyvä työmäärä lukiossa; oppisisältöjen paisuminen yli äyräiden; ajankäytön ongelmat; hektisyys; opiskelijoiden kasvavat henkilökohtaiset ongelmat sekä oppilasaineiden heterogeenisyys; tilaongelmat; liian suuret ryhmäkoot.
- Näin aikuisopettajana, jonka ryhmät ovat hyvin heterogeenisia ja tulevat monilta ammattialoilta, haastavinta on toteuttaa opetus niin, että saman ryhmän erilaisilla opiskelijoilla on mielekästä ja tarpeellista ammattiin liittyvää tekemistä. Yritän saada tehtyä tietojenkäsittelyn tehtävät jne... niin, että ne liittyvät ao. ammattiin. Tietysti työvoimapolitiisissa koulutuksissa osa ryhmistä on sellaisia, joissa osa opiskelijoista kokee itsensä pakotetuksi kurssille ja silloin motivointi on tosi haasteellista.
- oisko työssäkäyminen opiskelun ohella, opiskelijoiden mielenterv. ongelmat, opiskelujen keskeytykset, oppimisvaikeudet
- siis harjoitteluun liittyen vai mitä tarkoittaa???? No, harjoittelun ohjaamiseen liittyen, että ohjaajan työpanos pitäisi "laillistaa", itse jouduin neuvottelemaan maksetaanko ohjauspalkkiota vai eikö makseta, tosi tylsää... Ohjaan mielelläni vaikka kokonaistyöaikaan liittyen, mutta siitä on sovittava etukäteen, ei jälkikäteen tai toimita vain "esimiehen päähänpiston mukaan", kuten meillä KTK:lla on valitettavan usein tapahtunut.
- tiedon käyttö, ajankäyttö, arviointi
- 1) Luokan ryhmäyttäminen, 2) yksilöiden erityistarpeiden huomioiminen ja niihin vastaaminen (eli sopivan oppimispolun rakentaminen erityisopiskelijalle tukipalveluineen resurssien rajallisuudesta huolimatta), 3) HOJKS ja HOPS yhteistyö ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö jne. 4) Opetustyössä "ajan tasalla pysyminen", tietotekniikka, verkko-opetus, sosiaalinen media jne. 5) Yhteistyö sidosryhmien kanssa, 6) Kehittämishankkeet ja niihin osallistuminen jne.

- Tämän päivän lapsi on kovin toisenlainen kuin lapsi parin vuosikymmenen takaa. Lapsen maailma on muuttunut ja myös lapsi maailmassaan on muuttunut. Lapsena olemisen aika on lyhentynyt, ja samalla sisäiset ja ulkoiset vaatimukset kasvaneet suhteessa ikätasoon. Koen haasteena turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön ja yhteisöllisen verkon luomisen jokaiselle oppilaalleni. Joudun olemaan entistä enemmän kasvattaja, ja toivon myös opettajuudelle jäävän riittävästi sijaa. Haastavinta lienee toivon ylläpitäminen sekä lapsen itsetuntemuksen ja -arvostuksen ohjaaminen oikeille uomille, omalta osaltani.
- Oppiskelijoiden innostaminen opiskeluun.
- Ajan käytön haaste, palautteen tulkinta ja hyödyntäminen, osaamisen ylläpitäminen
- eriyttäminen (erityisoppilaat vs. nopeammin edistyvät), opiskelijoiden motivoiminen opiskeltavaan asiaan ja psykososiaalisista ongelmista kärsivien opiskelijoiden tukeminen (ja keskeyttämisten välttäminen).
- Oppiaineiden hallinta ja omat taidot lähtökohta ja perusta, ilman niitä ei voi ponnistaa. Seuraavaksi taito esittää asiat oppilaille kiinnostavasti, herättää oppilaiden mielenkiinto oppimiseen, hyvät vuorovaikutustaidot oppilaiden kanssa, kyky tulla toimeen nuorten kanssa, kyky ohjata ryhmää ja kyky ohjata yksilöllisesti hyvinkin erilaisia oppijoita. Ammatissa jaksamisen kannalta tärkeää myös taito osata mitoittaa ja rajata työnsä niin, että muutakin elämää on.
- Pysyminen ajan tasalla omassa työssäni - tietojen päivittäminen. Opiskelijoiden motivointi.
- Ammatillisella puolella ehdottomasti muun työn määrä. Opettaminen on se helpoin osa, mutta materiaalia ei ole valmiina, joten sitä pitää kerätä ja pysyä ajan tasalla. Mutta kaikkea muuta työtä on paljon, seminaareja, koulutuksia, oppilashuollon juttuja... ne syövät sekä aikaa että ihmistä.
- Oppimaan oppimisen onnistuminen, ohjaava asiantuntijuus ja tasavertaisuus sekä työelämälähtöisyys
- Toisella asteella haasteena on kasvatusvastuun lisääntyminen, ei riitä olla pelkästään oman alan asiantuntija ja pedagogi. Samoin haasteena on erilaisten moniongelmaisten opiskelijoiden opettaminen ja motivointi.
- Omien resurssien tasainen jakaminen. Yksilöllistä ohjausta tarvitaan nykyään niin paljon että siinä helposti uuvuttaa itsensä. Kuitenkin myös erilaisten oppijoiden tasa-arvoinen huomioiminen on haasteellista. 26 vuotta tätä työtä tehneenä haasteena on myös urautumisen välttäminen ja siihen harjoittelun ohjaaminen on kyllä yksi hyvä konsti
- roolien moninaisuuden yhteensovittaminen, työn kehittäminen
- Oppimaan ohjaaminen
- Opetettavan aineksen hallinta, opetuskielen (englanti) hallinta, monipuolisten opetusmenetelmien käyttö (oppitunnin pituus 75 min) ja jaksotus oppitunnilla, aikatauluttaminen (ei ole kursseja, on vain yksi iso paketti kahden vuoden ajalle), harjoitustöiden kehittäminen
- aikapula
- Ajan riittäminen kaikkeen sekä projektirahoituksen lähteiden ja proseduurien oppiminen.
- Liian vähän aikaa valmistella oikein kunnolla luentoja
- - ammatillisissa aineissa ajan tasalla pysyminen,
- - oppimisen haasteellisuus
- Ajanpuute ja aikataulujen kiireellisyys. Aikaa ohjauskeskusteluille liian vähän tai työpäivät venyivät kymmentuntiseksi. Opetusharjoittelijan paneutuminen harjoitteluun ennen kurssin alkua olisi estänyt liian kiireen, koska kurssit päättyvät ja alkavat samanaikaisesti ja ajankohta harjoittelijan tulemiseen on huonoin mahdollinen.
- Oppimisen aikaansaaminen ja yksilöllinen ohjaaminen kunkin oppijan tarpeiden perusteella.
- ammatillinen osaaminen, myös pedagoginen sekä ajankohtaisuus ja kehittäminen.
- Erilaisten opiskelijoiden ohjaaminen ja heidän huomioiminen.
- Mielenkiintoisten ja osallistavien tuntien suunnittelu ja toteuttaminen. Vuorovaikutustilanteiden hallinta. Opiskelijoiden tasapuolinen huomioiminen.
- ... opetuksen huolellinen valmistelu selkeiden päämäärien pohjalta mutta samalla avoimuus uusille ideoille ja realistisille kehittämismahdollisuuksille. Substanssialan asiantuntijuus ja opettajan oma innostuneisuus. Vuorovaikutustaidot. Kyky kannustaa kriittisesti ja esittää kritiikkiä kannustavasti. Kyky sekä hahmottaa laajoja kokonaisuuksia että kohdata ja käsitellä yksittäistapauksia - oli paikka sitten opetettavasta asiasta, opetustilanteesta tai opiskelijoiden kohtaamisesta henkilötasolla.

9. Muuta palautetta, ja KIITOS!!!!!! vaivannäöstä.

- Olin odottanut - omaan opetusharjoitteluun perustuen (JAMK) - että LaY:lla olisi käytössään jokin valmis kysymyslista tai lomake arvioinnin tekoon. Vapaamuotoinen arviointi tuntui myös haastavalta, mutta antoi mahdollisuuksia. Ei siis huono juttu ollenkaan!
Kiitos, oli antoisa kokemus!
- Ohjauksen alussa tapahtunut keskustelu oli todella hyvä ja antoisa. Se antoi hyvän pohjan edetä harjoittelussa. Selkeät ja hyvät yliopiston sivut.
- Mielenkiintoinen kokemus opettajan urallani. Lisäsi minun ja peda-harjoittelijan yhteistyötä, josta hyötyä jatkossakin.
- Opetusharjoittelu sujui erittäin hyvin
Annettu ohjeistus oli riittävää.
- Kiitos yhteistyöstä!
- Vaikka tuleekin lisätyötä , jälkeensä huomaa että vaivannäkö kannattaa
- Suuri kiitos kannustavasta yhteistyöstä!!!
- olen ollut tyytyväinen yhteistyöhön. kiitos
- Kaiken kaikkiaan hyvä kokemus.
- Olin toista kertaa ohjaavana opettajana. Kumpikin kokemus on ollut erittäin positiivinen ja molemmilla kerroilla olen saanut itsekin uusia eväitä opettajuuteeni. Olen mielelläni jatkossakin käytettävissä historian ja yhteiskuntaopin aineissa ohjaavana opettajana. KIITOS!
- Kiitos itsellenne, yhteistyö sujui joustavasti.
Hyvää kesää!
- Ohjaajana olo pelkästään positiivinen kokemus. rakenteiden ja järjestelmien kehittäminen yliopiston sisällä, etenkin KTK:ssa vaatisi tekemistä.
Miksi muuten tämä palaute pitäisi antaa nimettömänä? Arvioinnin luottamuksellisuutta ja validiteettia lisää, että toimitaan ihan omalla nimellä :) t. XX
- Hyvin ohjeistettu, opiskelija oli motivoitunut - kiitos!
- Harjoittelija tuo ajateltavaa/pohdittavaa ja piristykseen kouluympäristöön. Koulu saa paljon uutta ja erilaista, uusia tekniikoita, menetelmiä jne. Tavanomainen kouluarki kokee harjoittelun tuomaa "ravistelua" ja kyseenalaistaa "vanhoja tottumuksia, itseäänselvyyksiä" jne. KIITOS PALJON VIRKISTÄVÄSTÄ JA ERILAISESTA VIIKOSTA!
- Yhteistyö harjoittelun järjestäjän kanssa on välimatkasta huolimatta ollut toimivaa. On ollut antoisaa toimia ohjaajana opiskelijalle, jolla on jo entuudestaan hyvät lähtökohdat opettajan työssä toimimiseen.
- Yhteistyö on ollut mukavaa ja antoisaa...
- Järjestelyt toimivat hyvin, homma helppo laittaa pyörimään oppilaitoksen ja ohjaavan opettajan näkökulmasta.
- Opetusharjoittelijan olisi hyvä osallistua koulutusalan muun henkilökunnan väliseen vuorovaikutukseen, ei irrallisena harjoittelijana toimimiseen..
- On ilo ohjata näitä nuoria opiskelijoita!
- ohjaana toimiminen palvelee myös mielenvireyttä, uusien keskustelujen ja kollegiaalisten kannanottojen kautta, uusien ammattilaisten saaminen alalle erittäin tärkeää (sote-ala)
- Kiitos hyvästä työstä!
- Olisi hyvä, jos ohjaavalla opettajalla olisi käytettävissään jonkunlainen sisältöyhteenveto harjoittelijoille yliopistolla annettavasta opetuksesta. Oli vaikeaa olla vaatimassa esim. muitakin opetusmenetelmiä kuin luennointia kun ei tiennyt, mitä on opetettu. Syksyllähän voisi olla lyhyt ohjaus (esim. 1 päivä) ohjaamiseen :-)
- Olen mielelläni käytettävissänne ohjaajana tulevaisuudessakin!
- Opiskelijan pitäisi suunnitella kurssinsa hyvissä ajoin ennen kurssin alkua. Harjoittelija ei ollut paneutunut asioihin lainkaan ja jouduin antamaan hänelle opetusmateriaalini valmiina. Opetuksen ohjaus jäi siten vähän hankalaksi, koska opetusharjoittelija luennoi paljon minun tekstilläni ja ajatuksien sisältö ei siten voinut aina toteutua. Opiskelijalla oli liian kiire poistua tuntien jälkeen. Tuli ja poistui takki päällä suoraan luokkaan. Kahvin juonnista ja purukumin jauhamisesta opetustuntien aikana jouduin huomauttamaan.
- Näen opetusharjoittelun tärkeänä osana pedagogisia opintoja ja olen jatkossakin valmis toimimaan ohjaavana opettajana.
- Kiitoksia tästä kokemuksesta! Oli hienoa toimia ohjaajana ja olen siitä, että ohjattava sai opinnot pakettiin!
- Jälleen kerran olen saanut opetus/ohjaustilanteesta oppia itsekin. Kiitos itsellenne!